

ИЗВЕШТАЈ

о спроведеном консултативном процесу

у припреми петог Акционог плана за спровођење иницијативе
Партнерство за отворену управу у Републици Србији

април 2023. године

Предмет овог извештаја обухвата процес почетних консултација у оквиру израде **петог Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији** (у даљем тексту: Акциони план), реализован у сврху прикупљања предлога обавеза које ће бити разматране у даљем процесу припреме Акционог плана.

У циљу подстицања што шире партиципације и укључивања организација цивилног друштва и других заинтересованих страна од самог почетка рада на предметном документу, Министарство државне управе и локалне самоуправе спровело је процес консултација у периоду од 3. до 20. марта 2023. године. Консултативни процес реализован је **прикупљањем писмених предлога обавеза**, на прописаном обрасцу, као и кроз **одржавање консултативног састанка** са организацијама цивилног друштва и другим заинтересованим странама, 6. марта 2023. године, у Београду.

Јавни позив за учешће у консултацијама, са свим пратећим упутствима и обрасцима, објављен је 17. фебруара 2023. године (14 дана пре почетка консултативног процеса) на интернет страници [Министарства државне управе и локалне самоуправе](#) и [Порталу еКонсултације-Секција ПОУ](#) и послат на мејлинг листу Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

У уводном делу консултативног састанака, учесници су упознати са иницијативом Партнерство за отворену управу и досадашњим учешћем Републике Србије у њој, те са основним упутствима у вези са начином израде Акционог плана и одвијањем самих консултација. Посебно је наглашено да је циљ консултативног састанка прикупљање предлога обавеза које би могле да се буду укључене у нови Акциони план, али да се о њима неће одлучивати на самом састанку, већ у оквиру Посебне међуминистарске радне групе за израду и праћење имплементације петог Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији (у даљем тексту: Посебна радна група).¹

У складу са праксом која је успостављена у ранијим циклусима израде акционих планова, рад на састанку био је организован у четири тематске групе - Учешће јавности у доношењу одлука, Транспарентност органа јавне власти (укључујући фискалну транспарентност и отворене податке), Јавна одговорност (укључујући борбу против корупције и јавне набавке), Пружање услуга/дигитализација. Поједини чланови Посебне радне групе одређени су за „фасилитаторе“ тематских група, имајући у виду делокруг органа државне управе који представљају. Задатак „фасилитатора“ био је да усмеравају дискусију, нарочито водећи рачуна о релевантности предложених обавеза у односу на вредности Партнерства за отворену управу и осталим елементима које обавезе садржане у Акционом плану треба да задовоље.

¹ Информација о саставу и раду Посебне међуминистарске радне групе за израду и праћење имплементације петог Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији доступне су на: <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1>.

УЧЕСНИЦИ У КОНСУЛТАЦИЈАМА

Као што је речено у уводном делу, консултације су реализоване применом методе прикупљања писмених предлога, на прописаном обрасцу, и одржавањем консултативног састанка са организацијама цивилног друштва и другим заинтересованим странама, 6. марта 2023. године, у Београду.

На **консултативном састанку** учествовало је 56 представника државних органа – чланова Посебне радне групе, представника донаторске заједнице у Србији, као и представника цивилног друштва који су своје присуство пријавили у складу са Јавним позивом.

У наставку је дат преглед учесника.

1. Драгана Брајовић, Министарство државне управе и локалне самоуправе
2. Данило Родић, Министарство државне управе и локалне самоуправе
3. Љиљана Узелац, Министарство државне управе и локалне самоуправе
4. Марија Петровић, Министарство државне управе и локалне самоуправе
5. Дара Гравара Стојановић, Министарство државне управе и локалне самоуправе
6. Срђан Јовановић, лобиста
7. Александар Дамњановић, Министарство правде
8. Милица Борјанић, Кровна организација младих Србије
9. Кристина Калајџић, Партнери за демократске промене Србија
10. Ана Тоскић Цветиновић, Партнери за демократске промене Србија
11. Тамара Корсић, Канцеларија за ИТ и еУправу
12. Андреја Глушчевић, Канцеларија за ИТ и е-управу
13. Милош Ђинђић, Центар за европске политике – Независни механизам за извештавање
14. Нинослав Кекић, Републички секретаријат за јавне политике
15. Јелена Мраовић, Републички секретаријат за јавне политике
16. Марија С. Дедовић, Асоцијација правника АЕПА
17. Зоран Радовић, Асоцијација правника АЕПА
18. Милена Амон, Заштитник предузетника и привредника Србије
19. Александар Вукаловић, Е-сигурност
20. Драган Ранђеловић, Друштво младих истраживача Бор
21. Весна Милановић, Општина Велико Градиште
22. Оља Јовичић, Заштитник грађана
23. Иван Кузмановић, Фондација Центар за демократију
24. Саша Ивановића, Друштва за помоћ МНРО општине Александровац
25. Зоја Ивановић, Друштва за помоћ МНРО општине Александровац
26. Урош Јовановић, Грађанске иницијативе
27. Сања Аризановић, УНДП
28. Љубица Васић, Министарство науке, технолошког развоја и иновација
29. Бранимир Радовановић, Град Нови Сад
30. Сања Атанасковић, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог
31. Милена Недељков, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог
32. Драган Ђурић, Министарство финансија

33. Маја Петровић, Агенција за спречавање корупције
34. Љубица Арсенијевић, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
35. Иван Ковачевић, Министарство државне управе и локалне самоуправе
36. Владимир Павловић, Београдска отворена школа
37. Небојша Станивуковић, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
38. Милица Антић, Catalyst Balkans
39. Златко Годорчески, Еколошки Покрет Беочин
40. Јелена Будимчевић, Унија послодаваца Србије
41. Јелена Миликић, Унија послодаваца Србије
42. Тадија Митић, Национална коалиција за децентрализацију
43. Сретислав Рондаш, Министарство туризма и омладине
44. Марко Томашевић, Стална конференција градова и општина
45. Тања Максић, БИРН
46. Лада Вученовић, БИРН
47. Наташа Игњатовић, Министарство унутрашњих послова
48. Ана Домазетовић, Генерални секретаријат Владе
49. Ирена Дробњак, Генерални секретаријат Владе
50. Данијела Бјеља, Министарство за бригу о породици и демографију
51. Радослава Марковић, Народна скупштина Републике Србије
52. Јелена Ђорић, Народна скупштина Републике Србије
53. Дестан Кабашај, Центар за афирмацију деце и омладине
54. Миодраг Петковић, Град Ужице
55. Небојша Ранчић, Медиа и реформ центар Ниш
56. Ана Вешовски, Београдска Политехника.

Додатно, **предлоге обавеза су писменим путем** доставили:

1. Братислав Стаменковић, Удружење “И Ја се Питам”
2. Сања Малбашић, Удружење Кримсон Београд
3. Милан Ружић, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије
4. Јелена Перковић, Центар за регионализам.

ПРЕДЛОЖЕНЕ ОБАВЕЗЕ

Током процеса консултација предложено је укупно 18 обавеза, како кроз консултативне састанке, тако и писменим путем, достављањем предлога Министарству државне управе и локалне самоуправе, на прописаном обрасцу објављеном у оквиру Јавног позива. Предложене обавезе наведене су у наставку и груписане по областима (темама) које су у складу са основним вредностима Партнерства за отворену управу.

НАПОМЕНА:

Предлози су дати у изворном облику, на обрасцу и са садржајем који је доставио предлагач. Информације о надлежним органима (институцијама које би биле одговорне за њихово спровођење) унете су с обзиром на делокруг органа утврђен законом и другим прописима.

Учешће јавности у доношењу одлука

ОБАВЕЗА 1. Унапређење грађанске партиципације на локалном нивоу

Предлагач обавезе: Братислав Стаменковић, Удружење “И Ја се Питам”

Начин предлагања обавезе: писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство државне управе и локалне самоуправе, Републички секретаријат за јавне политике

Назив обавезе: <i>Унапређење грађанске партиципације на локалном нивоу</i>	
Проблем којим се обавеза бави	Током 2022, када се расправљало о буџетима локалних самоуправа, само 3 од 13 општина и градова на југу Србије су одржале јавну расправу о буџету, иако је она предвиђена као обавеза Законом о локалној самоуправи. Због непостојања санкција за непоштовање законске обавезе, као и због нејасних процедура које су само дате као препоруке СКГО, а вероватно и неискуства, доводи се у питање транспарентност рада органа власти и урушава се могућност партиципације грађана када је процес одлучивања у питању.
Предлог решења проблема (предлог обавезе)	Предлажемо да се направи механизам који би обавезу одржавања јавних расправа до краја законски регулисао, како не би зависила од политичке воље на локалу и то на тај начин што се: <ul style="list-style-type: none">• Покрене централни регистар извештаја о одржаним јавним расправама по годинама и обавезати локалне самоуправе да позив за јавну расправу уз датуме организовања и агендом обавезно објављују у регистру;• Обавезу локалне самоуправе да се у регистру објављују извештаји са одржаних јавних расправа;• Да се градови и општине који нису поднели комплетан материјал јасно обележе црвеном бојом у листи општина и градова;• Да се направи правилник са процедурама који би дао јасне смернице и рокове одржавања јавних расправа (буџет, статут, планови итд...) уз појашњење консултативног процеса на локалу;• У закону предвидети одређене санкције за одељења задужена за организовање јавних расправа.
Како ће обавеза допринети решавању проблема?	<ul style="list-style-type: none">• Подићи ће квантитет организовања јавних расправа;• Подићи ниво знања организатора (ЈС) о принципима и правилима учешћа грађана у процесу одлучивања кроз процес јавних расправа;• Повећати ниво одговорности органа власти и одговорних за организовање јавне расправе на нивоу локалних самоуправа.

Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?

Оцените да ли је предлог релевантан у односу на једну (или више) вредности ПОУ:

- Учешће јавности у доношењу одлука
- Транспарентност органа јавне власти
- Јавна одговорност
- Употреба иновација и технологија у служби претходних вредности.

ОБАВЕЗА 2. Доношење и примена општег обавезујућег прописа - Закона о поступку припреме, предлагања и доношења прописа, као и мерења резултата примене прописа и извештавања о резултатима примене прописа

Предлагач обавезе: Небојша Ранчић, Медиа и реформ центар Ниш

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Републички секретаријат за законодавство, Републички секретаријат за јавне политике

Назив обавезе:

Доношење и примена општег обавезујућег прописа - Закона о поступку припреме, предлагања и доношења прописа, као и мерења резултата примене прописа и извештавања о резултатима примене прописа

Проблем којим се обавеза бави

У Србији не постоји прецизан и јасно дефинисан, ефикасан и свеобухватан, уређен начин учешћа грађана код доношења прописа. Не постоји јасан и јединствен правни оквир за партиципативну демократију. Прописи који уређују ову област су фрагментирани кроз више закона и подзаконских аката. Највећи искорак су направиле поједине ЈЛС које су на локалном нивоу донеле локалне прописе који уређују ову област, мада је и ту потребно унапређење. По извештају Европске комисије 2022 „... Од укупно 21 јавне расправе одржане у 2021. години, 11 се односило на уставну реформу правосуђа. Једна јавна расправа одржана је у 2022. години“. Ваља подсетити да по истом извештају „...у 2021. години, усвојен је 191 закон, од чега 14 по хитном поступку.“

И данас, чак и када се о неким прописима одржавају „јавне расправе“, то су обично њихови „сурогат производи“, који треба да заличе на јавну расправу, да је фингирају, а за које је по Пословнику Владе потребно не мање од двадесетак дана, без озбиљног укључивања заинтересоване, стручне и опште јавности. Посебан су случај lex specialis-и по хитном поступку којима се избегавају прописи о јавним набавкама, којима се укида транспарентност трошења буџета или транспарентност коришћења државних и других јавних ресурса. Тако да непостојање четвртог стуба Отворене управе- учешћа грађана додатно оптерећује и трећи стуб- интегритет власти и руши целу конструкцију Отворене управе.

Закон о државној управи, члан 77. став 7. упућује да се спровођење јавне расправе у припреми нацрта закона ближе

	<p>уређује Пословником Владе и ту долазимо до додатне, а главне „баријере“ за јавне расправе, а то је члан 41. Пословника који не дефинише прецизно ток јавне расправе, даје дискреционо право надлежном одбору да одлучи да ли ће бити јавне расправе или неће, и јавну расправу дефинише на кратак рок, не мање од 20 дана што је исувише кратак рок за јавну расправу о најважнијим законима и подзаконским актима.</p> <p>Иако су поједине ЈЛС направиле позитивне искорак у погледу учешћа грађана не би требало партиципативну демократију свести само на локалне теме, локалне документе и локалну управу.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Доношење и примена општег обавезујућег прописа - Закона о поступку припреме, предлагања и доношења прописа, као и мерења резултата примене прописа и извештавања о резултатима примене прописа којим би се јасно дефинисао поступак, временски оквир, кораци и процедура јавне расправе као и остали елементи потребни за транспарентност и ефикасност овог поступка. Закон би био обавезујући за све републичке органе, органе аутономне покрајине и органе јединица локалне самоуправе. Овим Законом би се обезбедило учешће заинтересоване, стручне и опште јаности као и свих организација заинтересованих за учешће у овом процесу као и редован и разуман временски оквир за учешће свих потребних делова друштва у процесу доношења прописа на свим нивоима.</p> <p>Доношењем овог Закона би се остварила додатна корист и за државне органе и Владу Србије, јер би неминовно довело и до доношења и примене измена и допуна Пословника Владе (сада члана 41), којим би се јавне расправе учиниле обавезним за све поступке доношења закона и подзаконских аката, као и планских документа у складу са Законом о планском систему, а прецизно би се дефинисали случајеви у којима се не одржавају јавне расправе. Такође, било би укинута и дискреционо право надлежног одбора да на образложен предлог предлагача изостави јавну расправу. Нови прописи би омогућили да се прецизно дефинише време и начин организовања јавне расправе, и то не мање од 90 дана са најмање два јавна читања предлога закона или подзаконског акта, као и планских документа у складу са Законом о планском систему. Оваква обавеза је и конструктиван одговор и решење за критике на четврти АП ПОУ да су обавезе „разводњене“ и недовољно амбициозне, а чини да се пети АП ПОУ користи као прилика за продубљивање сарадње и увећања амбициозности обавеза, јер је оваква обавеза изразито трансформативна.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Ова обавеза је изразито трансформативна.</p> <p>Доношење општег обавезујућег прописа- Закона о поступку припреме, предлагања и доношења прописа, као и мерења резултата примене прописа и извештавања о резултатима примене прописа би се спровело на иницијативу Министарства</p>

	<p>државне управе и локалне самоуправе, уз консултације и активан рад локалних самоуправа (преко Сталне конференције општина и градова) и уз укључивање организација цивилног друштва и заинтересоване, стручне и опште јавности.</p> <p>У периоду од 9-12 месеци рада могуће је донети, уз консултативан и партиципативан процес, квалитетан закон.</p> <p>Доношењем овог Закона јасно би се утврдила листа докумената/прописа који морају да прођу учешће јавности од самог почетка креирања документа (јавне дебате, округли столови, састанци фокус група и др. консултације), као и јавну расправу, а уредила би се врло прецизна процедура и утврдио календар спровођења јавних расправа, са најмање два обавезна јавна читања документа.</p> <p>Доношење овог закона би ланчано произвело и доношење и примену измена и допуна Пословника Владе Републике Србије (сада члана 41), којим би се прецизно дефинисали рокови, начин одржавања и ток јавне расправе уз укидање дискреционог права надлежног одбора да на образложен предлог предлагача изостави јавну расправу уз прецизно дефинисане случајеве у којима се не одржавају јавне расправе (што ће бити изузетак од правила) добијамо партиципативну процедуру доношења прописа и испуњавамо обавезу учешћа грађана као једног од четири стуба Отворене управе. Добијамо интегрисани правни оквир за партиципативну демократију. Додатни квалитет ове обавезе је и то што ће јавне расправе, које су уско повезане са утврђивањем јавног интереса у било којој области, допринети и јасним ставовима и одлукама о садржају јавног интереса у свакој одлуци органа јавне власти.</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Ова, и оваква изразито трансформативна обавеза, чини да је предлог релевантан у односу на више вредности ПОУ:</p> <ul style="list-style-type: none">• Учешће јавности у доношењу одлука - Општа, заинтересована и стручна јавност ће имати јасно прописану улогу и методологију по којој учествује у поступку припреме, предлагања и доношења прописа, као и мерења резултата примене прописа и извештавања о резултатима примене прописа.• Транспарентност органа јавне власти - Органи јавне власти ће кроз партиципативне процедуре доносити прописе што ће увелико довести до транспарентности рада органа јавне власти уз учешће опште, заинтересоване и стручне јавност.• Јавна одговорност - Учешће опште, заинтересоване и стручне јавности у поступку припреме, предлагања и доношења прописа као и мерења резултата примене прописа и извештавања о резултатима примене прописа битно ће повећати одговорност доносиоца одлука и запослених у јавном сектору за квалитет донетих одлука и њихово квалитетно и ефикасно спровођење, али и одговорност свих

који учествују у процесу.

- **Употреба иновација и технологија у служби претходних вредности** - У оквиру претходно дефинисаних вредности ПОУ велики је простор употребе иновација и технологије у служби учешћа опште, заинтересоване и стручне јавности у процесу доношења одлука, транспарентности рада органа јавне власти и повећању јавне одговорности кроз унапређење разних врста е-сервиса битних за учешће јавности, информисања о статусу докумената који су у процесу, двосмерној комуникацији јавности и доносиоца одлука о предлозима и новим идејама, отварању података, али и убрзања и јачања способности одговора на новонастале изазове и шансе кроз партиципативну демократију.

ОБАВЕЗА 3. Унапређење учешћа јавности у доношењу одлука, коришћењем механизма социјалног дијалога и квалитетнијим спровођењем поступка јавних расправа за доношење прописа и докумената јавних политика кроз надоградњу портала еКонсултације

Предлагач обавезе: Срђан Дробњаковић, Унија послодавца Србије

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Републички секретаријат за јавне политике

Назив обавезе:

Унапређење учешћа јавности у доношењу одлука, коришћењем механизма социјалног дијалога и квалитетнијим спровођењем поступка јавних расправа за доношење прописа и докумената јавних политика кроз надоградњу портала еКонсултације

Проблем којим се обавеза бави

Наиме, у последњем извештају Европске комисије за Републику Србију за 2022. годину указано је да је „социјални дијалог и даље слаб, посебно у погледу укључивања социјалних партнера у развој политике релевантан за њих, као и да је потребно благовремено консултовати о новим политичким иницијативама и нацртима закона“. С тим у вези, подсећамо на **Закон о социјално-економском савету Републике Србије** (*"Сл. гласник РС", бр. 125/2004*), којим је превиђен делокруг тема о којима овај орган расправља, као и начин поступања овог органа и његов однос са министарствима и Владом Републике Србије. Али да би он заиста могао на квалитетан начин да доноси одлуке, чланови Социјално-економског савета морају да буду од почетка укључени у процесе за израду или измене прописа и свих докумената јавних политика о којима овај орган треба да заузме мишљење, што често у пракси није случај. Социјални партнери углавном буду позвани да се укључе у рад радних група за доношење релевантих политика и прописа најчешће од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја. С тим у вези желимо да скренемо пажњу на релевантне одредбе Закона о социјално-економском савету:

Члан 9.

Социјално-економски савет разматра питања: развоја и унапређивања колективног преговарања, утицаја економске политике и мера за њено спровођење на социјални развој и стабилност, политике запошљавања, политике зарада и цена, конкуренције и продуктивности, приватизације и друга питања структурног прилагођавања, заштите радне и животне средине, образовања и професионалне обуке, здравствене и социјалне заштите и сигурности, демографских кретања и друга питања у складу са актима Социјално-економског савета.

Социјално-економски савет заузима ставове о питањима која разматра и доставља их Влади.

За заузимање ставова потребна је сагласност свих чланова Социјално-економског савета.

Члан 10.

Социјално-економски савет разматра нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење.

Мишљење се доставља министарству надлежном за одређену област које је припремало закон, односно други пропис.

Министарство је дужно да у року од 30 дана од дана достављања мишљења обавести Социјално-економски савет о својим ставовима.

Ако министарство не прихвати мишљење, Социјално-економски савет може мишљење да достави Влади.

Са свим изнетим долазимо до закључка да недовољно укључивање социјалних партнера од самог почетка процеса доношења прописа и политика, на шта је Републици Србији скренула пажњу и Европска комисија у свом последњем извештају утиче на квалитет и недоследну примену прописа.

Поред укључивања представника Социјално-економског савета (репрезентативних социјалних партнера) у радне групе за израду прописа и докумената јавних политика, желимо да укажемо на још неколико ствари у вези поступка консултација и јавних расправа.

Наиме, органи уопште не спроводе консултативне процесе и процес јавне расправе у складу са прописима, скраћују рокове, не достављају адекватна образложења на коментаре и сугестије које им доставе заинтересоване стране.

Оно што такође видимо као проблем је да надлежно министарство у току јавне расправе често последњи дан јавне расправе организује представљање нацрта новог закона или његових измена и допуна и не остави довољно времена за постављање питања, дакле не дешава се двосмерна комуникација између грађана, привреде и органа јавне власти – нема дакле консултација већ само инфомисања јавности.

Примера ради, Директива 2002/14/ЕЦ од 11. марта 2002. године о успостављању општег оквира за информисање и консултовање запослених у Европској заједници, јасно

	<p>дефинише разлику између термина информисање и консултовање. Информисање подразумева пренос података од стране послодавца, како би се представницима запослених омогућило да се упознају са предметом предмета и да га испитају. Док консултовање пак, подразумева размену ставова и вођење разговора између представника запослених и послодавца. Ово наводимо само као пример за јасну дистинкцију између информисања и консултовања јавности јер сматрамо да онако како се тренутно спроводе консултације оне у ствари представљају информисање јавности. Сматрамо да би на порталу еКонсултације јасно представљене фазе консултација са видљивим предлозима привреде и грађана и одговорима надлежног министарства на достављене сугестије. Као један од свежијих примера навели бисмо јавну расправу за представљање <i>Нацрта закона о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи</i>, у оквиру ње су представници Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре представили Нацрт последњег дана јавне расправе који је уједно био и последњи дан за достављање коментара и предлога. При томе, цео догађај је трајао 2 сата, од којих је тек пола сата времена било остављено за постављање питања, изношење коментара и сугестија изузетно великог броја присутних представника привреде, других организација и грађана у јавној расправи што није довољно за обраду свих коментара и адекватне одговоре.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Предложеним решењем желимо да побољшамо квалитет процеса јавних консултација кроз одређене обавезе државних органа, а које се односе на укључивање јавности у доношење одлука, са акцентом на укључивање и социјалних партнера.</p> <p>Када је у питању портал еКонсултације, потребно је умрежити сва ресорна министарства и органе са истим, како би у предвиђеном року биле ажуриране информације о консултативном процесу и јавним раправима прописа и докумената јавних политика и уредно контролисати да ли су објављени прилози докумената на порталу, што понекад није случај.</p> <p>Сматрамо да је неопходно укључити Унију послодаваца Србије, односно њене представнике као репрезентативне представнике привреде у све фазе креирања докумената јавних политика и прописа како би из угла привреде могли да понуде адекватна решења за унапређење привреде и друштва наше земље у целини. У рубрици која се односи на иницијативе привреде и грађана, предлагемо постављање линка ка интернет страницама Социјално-економског савета Републике Србије, Уније послодаваца Србије, како би заинтересоване стране (привреда, грађани) имали још начина да своје иницијативе представе јавној власти. Са друге стране, релевантним Министарствима би била јасно предочена обавеза да репрезентативне представнике привреде</p>

	<p>укључује у све фазе доношења политика и прописа, на шта их посредно обавезује и Закон о социјално-економском савету Републике Србије.</p> <p>Предлажемо и неопходност унапређења рада портала еКонсултације на коме би требало да буде видљиво и транспарентно исказано како је текао процес консултација и да ли су сви релевантни субјекти били укључени. Такође, сматрамо и да би и консултације и јавне расправе требале да буду знатно побољшане на начин да заиста омогући учешће грађана, привреде и осталих релевантних организација.</p> <p>Још један предлог односи се на унапређење портала еКонсултације у рубрици Иницијативне привреде и грађана, која директним линком води на сајт Републичког секретаријата за јавне политике, али у овој рубрици није транспарентно и јасно приказано резиме односно предмет иницијатива, већ само број под којим је заведена као и статус (одбијена, у одбради итд.), сматрамо да би ова рубрика требало да буде транспарентнија и да јавност има увид у садржај предметних иницијатива, као и одговор поступајућег органа са обарзложењем из ког разлога нека иницијатива није или јесте уважена.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Става смо, да најпре укључивањем социјалних партнера у доношење прописа и докумената јавних политика од самог почетка рада на документу може допринети квалитетнијим законским решењима која ће бити реално применљива у пракси и самим тим довести до квалитетнијег привредног амбијента у нашој земљи.</p> <p>Креирањем линка за достављање иницијатива Унији послодаваца Србије омогућиће се раст квалитетнијих предлога за унапређење постојећих решења који долазе директно из привреде са свакодневним проблемима са којима се привреда суочава, који ће јасније бити конципирани и представљени доносиоцима одлука, што ће сигурно допринети већој ефикасности у пракси.</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Предлог који смо изнели је релевантан у односу на више вредности ПОУ јер би се употребом савремених информационих технологија односно квалитетнијим функционисањем и унапређењем портала еКонсултације унапредило учешће јавности у доношењу одлука, такође би се знатно унапредило доношење прописа од стране органа јавне власти а сам процес би постао и транспарентнији. То би свакако довело и до стварања квалитетнијег законодавног оквира у нашој земљи, ефикасије примене постојећих прописа и јачања социјалног дијалога.</p>

Транспарентност органа јавне власти
(укључујући фискалну транспарентност и
отворене податке)

ОБАВЕЗА 4. Унапређење транспарентности процеса конкурсног финансирања програма од јавног интереса која реализују удружења

Предлагач обавезе: Урош Јовановић, Удружење грађана за демократију и грађанско образовање “ГРАЂАНСКЕ ИНИЦИЈАТИВЕ”

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог

Назив обавезе: <i>Унапређење транспарентности процеса конкурсног финансирања програма од јавног интереса која реализују удружења</i>	
Проблем којим се обавеза бави	<p>Конкурсно финансирање програма удружења који се могу сматрати програмима од јавног значаја, најпре је регулисано чланом 38. Закона о удружењима. На основу овог члана, процедура расписивања и спровођења конкурса, критеријуми одлучивања, мониторинг и евалуација одабраних пројеката, као и сам процес расподеле средстава, начин и поступак њиховог враћања, ближе су дефинисани Уредбом о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења. Решења присутна у Уредби проблематична су у више области, која ће бити разложена више у наставку.</p> <p>Регулаторни оквир није правилно дефинисао садржај појма „јавног интереса”. Упркос томе што Закон о удружењима, у члану 38, ставу 3, побројава области за које се „нарочито” сматра да се спровођењем програма у њиховом домену остварује јавни интерес, списак није исцрпан и омогућава органима даваоцима средстава да сами донесу акте којима ближе дефинишу јавни интерес у погледу специфичних потреба у одређеном сектору, или на територији локалне самоуправе. У Уредби не постоје одредбе којима се приступа ближе дефинисању „јавног интереса”, већ се оставља могућност надлежним органима да интерним актима разраде овај појам, што као последицу има неуједначену праксу у овој области.</p> <p>Не постоји обавеза органа који додељује средства путем конкурса, да у самом јавном позиву наведе најмањи и највећи износ средстава који се одобравају по појединачном пројекту. Као последица, јавља се неуједначена пракса у погледу износа појединачне подршке, а не постоји обавеза да се минимални и максимални износ подршке унапред дефинише. Због овога, удружења се налазе у неповољном положају, јер са добијеним мањим износима не могу</p>

реализовати планирани ниво активности.

Потребно је смањити дискрециони простор органима који додељују средства у погледу прописивања критеријума на основу којих се врши избор програма који добијају средства. Уредба прописује критеријуме на изузетно општем нивоу, остављајући органима дискрециони простор у погледу прописивања критеријума на специфичном нивоу, укључујући и допунске критеријуме за конкретну област у оквиру које се средства додељују. У пракси, орган који додељује средства преноси ове опште критеријуме у своје акте, због чега их је, због своје општости, тешко применити у пракси. Додатно, критеријуми би требало да покрију и усклађеност поднетог програма са стратешким документима надлежног органа у различитим областима јавног интереса.

Уредба пропушта да уреди значајна, у пракси најчешће спорна питања, у делу који се односи на рад конкурсне комисије. Уредба, као кровни документ, органу који додељује средства, у потпуности оставља могућност да својим актом одреди састав комисије, као и начин одлучивања у комисији. Одредбе су недоречене у тој мери да као обавезан није постављен ни основни критеријум за рад комисије – непаран број чланова.

Уредба пропушта да уреди процесна правила по питању учешћа јавности у раду конкурсне комисије. Кровни пропис препушта органу који додељује средства да само одреди „ближа мерила и критеријуме“, али и поступак одабира „представника стручне јавности“. Ово је немогуће урадити уколико у кровном документу нису дата никаква почетна мерила или критеријуми, на основу којих би орган који додељује средства могао исте да изради. Додатно, поступак конкурсног финансирања губи на транспарентности због изостанка представника цивилног друштва у раду конкурсних комисија.

Уредба пропушта да прецизно дефинише појам сукоба интереса у контексту учешћа у раду конкурсне комисије. Иако то представља кључно питање за осигуравање правичности јавних конкурса и спречавање коруптивних радњи, сукоб интереса је дефинисан тако да не постоји препрека да јавни функционери буду именовани за чланове комисије.

Уредба пропушта да регулише обавезу објављивања података о вредновању програма по појединачним критеријумима. Овакав недостатак у регулативи у значајној мери умањује транспарентност процеса рангирања одобрених програма.

Уредба предвиђа проблематичан поступак жалбеног поступка при објављивању ранг-листа програма. Нејасно је у којим случајевима ће приговор моћи да се одбије као неоснован, односно, ни на који начин нису одређени разлози из

којих иницијална одлука конкурсне комисије може да се побија. Поступак по приговорима показао се као неефикасан, јер никад није изгледно да ће конкурсне комисије, које су већ одлучивале о поднетим пројектима, променити своју одлуку у поступку по приговору, поготово када је сам поступак одлучивања и вредновања недовољно транспарентан и дефинисан. Додатно, није примерено да исто тело које доноси одлуку одлучује о правном леку.

На коначну одлуку о избору програма, удружењима је на располагању управни спор као правни лек, који као такав није примерен удружењима. Трошкови управног спора и дуготрајност поступка не представља адекватан правни лек за удружења.

Уредба пропушта да обезбеди заштиту од политичких утицаја на процес одлучивања конкурсне комисије, односно, коначност одлуке комисије. Комисија само утврђује листу вредновања, а коначну одлуку доноси орган који додељује средства. У досадашњој пракси се често дешавало да органи у својим правилницима пропишу могућност да руководилац органа (председник општине, градоначелник, министар) промени одлуку комисије без објашњења.

Процес праћења реализације програма од стране удружења која су добила средства, карактеристичан је као нетранспарентан. Бројни проговори постоје на транспарентност процеса и на ефекте расподеле буџетских средстава удружењима.

Постоји простор да Уредба прецизније уреди процедуру мониторинга спровођења програма који се финансирају из буџетских средстава, нарочито у делу који се односи на мониторинг посете.

Уредбом је прописано да корисник средстава, „у изузетним ситуацијама“, може да тражи сагласност од надлежног органа за прерасподелу средстава за реализацију планираних активности. Међутим, Уредбом није ни на који начин дефинисано шта су те изузетне ситуације које би могле представљати основ за прерасподелу средстава.

Орган који додељује средства има могућност да спроведе анализу успешности, квалитета и степена остварености циљева програма за која су додељена средства, али само уколико оцени да би то довело до унапређења стања у одређеној области. Додашња пракса показала је нетранспарентност у одлучивању и често нејасну сврху распоређеног новца.

Уредба пропушта да уреди хармонизацију докумената, односно да пропише јединствене обрасце за подношење програма, извештавање о програмима, јединствене методологије и обавезу објављивања докумената који проистичу од конкурсног и процеса реализације програма. Тренутни оквир производи неуједначеност, која осим што

	<p>отежава удружењима укључење у процес конкурсног финансирања, отежава и онима који ове процесе надзиру да то ефикасније и што лакше обављају.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Решење поменутих проблема у процесу конкурсног финансирања удружења, налази се у изменама и допунама постојеће Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења, или у доношењу једног потпуног новог подзаконског акта.</p> <p>Потребно је јасно дефинисати области од јавног интереса, које треба довести у везу са постојећим решењима у другим правним актима који укључују појам јавног интереса, укључујући и Закон о удружењима.</p> <p>Као обавезан елемент јавног позива, потребно је прописати обавезу објављивања минималног и максималног износа средстава који се додељују према појединачном пројекту.</p> <p>У што већој мери и што прецизније, потребно је утврдити мерила за избор програма у самом тексту Уредбе, укључујући и критеријум усклађености поднетог програма са стратешким документима надлежног органа у областима од јавног интереса.</p> <p>Уредба треба, у највећој могућој мери, уредити процесна правила у вези са радом конкурсне комисије, најпре у области састава комисије и начин одлучивања у комисији.</p> <p>Уредба треба да пропише мерила и критеријуме за именовање представника стручне јавности у састав конкурсне комисије.</p> <p>С циљем повећања транспарентности, Уредба треба да пропише учешће представника цивилног друштва у раду конкурсне комисије као обавезно, по моделу оквира за суфинансирање медијских садржаја.</p> <p>Уредбом је потребно прецизирати појам сукоба интереса, делом кроз опште одредбе, а делом кроз таксативно набрајање ситуација које се увек сматрају сукобом интереса, по узору на решења у Закону о спречавању корупције.</p> <p>Уредбом треба прописати јасна и предвидива правила за оцењивање поднетих програма, те обавезу органа који додељују средства да приликом објављивања ранг-листа, јавно истакну и како је који програм/пројекат рангиран по појединачном критеријуму. Објављивање примене критеријума за сваки поднети програм/пројекат би, поред осигуравања транспарентности процеса, смањило и притисак на органе у погледу трошкова за поступање по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја. Овакви захтеви врло су чести због мањка информација које се проактивно објављују, што генерише неповерење у међусобним односима удружења и органа као даваоца средстава.</p> <p>Уредба треба детаљно да пропише жалбени поступак. Потребно је размотрити увођење другостепеног органа за одлучивање по жалби или променити начин првостепеног</p>

одлучивања.

Потребно је размотрити могућност скраћеног и хитног поступка пред Управним судом, као потенцијалног правног лека у случају жалбеног поступка на коначну одлуку о расподели средстава, али и могућност примене одредби из постојећих механизма заштите, рецимо у поступцима јавних набавки, и формирати адекватан модел који би одговарао овом процесу.

Уредба треба да заштити процес одлучивања од политичког утицаја, односно коначност одлуке комисије, тиме што ће онемогућити да органи који додељују средства дају могућност дискреционог одлучивања руководиоцима органа, о променама одлуке комисије без објашњења.

Треба размотрити могућност да се у праћење реализације програма укључе и други органи осим самог органа који додељује средства – ти органи би били Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, друга ресорна министарства за конкурсе из својих области и заинтересована јавност. Увођење увида јавности као принципа финансијске подршке удружењима, показало би спремност за унапређење процеса у погледу његове транспарентности.

Уредба треба да уведе обавезу планирања мониторинг посета надлежном органу на нивоу конкурса, уз одређивање битних елемената, на пример, ко је у надлежном органу одговоран за спровођење мониторинг посета и на који начин се оне спроводе. Потребно је осигурати да надлежни орган најпре разуме потребу и циљеве мониторинга, а затим да благовремено планира мониторинг посете свим подржаним удружењима.

Уредба треба да дефинише „изузетне ситуације“ које би могле представљати основ да удружење затражи сагласност за прерасподелу средстава за реализацију планираних активности. Потребно је прецизирати услове у којима ће ова сагласност за прерасподелу бити дата, односно у којима ће бити закључен анекс уговора. Нарочито онда када се у планираним активностима мења нешто што је било предмет оцељивања, неопходно је обезбедити да јавност и други подносиоци пријава о томе буду обавештени.

Уредба треба да пропише обавезу да орган који додељује средства израђује и објављује појединачне и збирне евалуације ефеката конкурса у односу на стратешки документ органа у одређеној области јавног интереса и да се ти извештаји објављују на сајту органа и на порталу еУправа.

Потребне су интервенције у Уредби с циљем стандардизације образаца и формулара који проистичу из процеса конкурсног финансирања. Ово се нарочито односи на пријавне обрасце за подношење предлога програма, јединствене рокове за извештавање о реализацији програма, јединствене обрасце за извештавање о реализацији програма, јединствене обрасце за

	<p>наративне и финансијске извештаје, јединствена методологија за мониторинг, нарочито за мониторинг посете. Уредба мора да пропише обавезу објављивања ових докумената на веб-страницама органа даваоца средстава.</p> <p>Процес измена Уредбе треба да буде заокружен реформом постојеће апликације <i>Календар јавних конкурса</i>. Ова апликација треба да буде реформисана тако да прати све предложене измене Уредбе. Календар треба да постане место на којем ће се налазити све значајне информације у вези са претходним, актуелним и будућим конкурсима за удружења, укључујући и уједначене обрасце и формуларе (конкурсна документација), али и документацију која пристиче из комплетног конкурсног процеса и процеса реализације програма (извештаји о реализацији програма, финансијски извештаји, извештаји са мониторинг посета, итд).</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Предложене измене Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења, укључујући и реформу <i>Календара јавних конкурса</i>, учиниће целокупан процес конкурсног финансирања удружења транспарентнијим и примерним у смислу да се према новоустановљеном моделу могу прилагодити и други модели финансирања кроз јавне позиве. Предложене измене Уредбе првенствено иду у смеру стварања обавеза према органима који додељују средства, у делу у којим ће се од њих захтевати да благовремено објављују документе који проистичу из процеса конкурсног финансирања, чиме ће се у значајној мери постићи задовољавајући ниво транспарентности који недостаје у овој области. Додатно, предложене измене иду у смеру сужавања дискреционог простора за органе који додељују средства, за доношење интерних аката којима ближе уређују конкурсни процес. Дефинисањем што већег броја елемената процеса конкурсног финансирања у самој Уредби, омогућиће уједначавање поступака, једнообразност конкурсне документације као и уједначавање обавеза који проистичу из конкурсног процеса, како обавеза са стране органа који додељује средства, тако и обавеза са стране удружења грађана. Потпуна хармонизација ће смањити неизвесност у погледу процедуре за удружења, а онима који конкурсни процес надзиру, биће омогућено да то лакше и ефикасније раде. Коначно, процес измена и допуна Уредбе треба да буде заокружен реформом <i>Календара јавних конкурса</i>, који треба да постане централизован портал на којем заинтересоване стране и јавност могу пронаћи информације о претходним, актуелним и будућим јавним конкурсима органа, укључујући и све оне пратеће документе који произилазе из конкурсног процеса (на пример, извештаји о реализацији програма).</p>
<p>Зашто је обавеза</p>	<p>Транспарентност органа јавне власти</p>

релевантна у
односу на ПОУ
вредности?

ОБАВЕЗА 5. Отварање података у машински читљивом формату за НВО регистар

Предлагач обавезе: Милица Антић, Fondacija Catalyst Balkans (Фондација Каталист)

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Агенција за привредне регистре

<p><i>Назив обавезе:</i> Отварање података у машински читљивом формату за НВО регистар</p>	
<p>Проблем којим се обавеза бави</p>	<p>Агенција за привредне регистре (АПР) има важну улогу у прикупљању и чувању података о непрофитним организацијама(НПО) у Србији. Међутим, прикупљени подаци нису доступни на начин који би био лако обрадив и употребљив за анализу и истраживање.</p> <p>Када се подаци о непрофитним организацијама доставе у машински читљивом формату, то значи да су у формату који се може лако обрадити и анализирати помоћу рачунарских програма или софтвера. Ово олакшава истраживачима, новинарима и другим корисницима да истраже и анализирају ове податке на начин који би иначе био врло тежак, ако не и немогућ.</p> <p>Поред тога, достављање података у машински читљивом формату омогућава да се подаци лако интегришу у друге базе података и платформе, што олакшава њихово коришћење и даље ширење информација, као што је платформа за транспарентност и одговорност непрофитних организација Непрофитне.рс (Neprofitne.rs), која је већ коришћена као пример добре праксе.</p> <p>АПР је делимично отворио податке о НПО на сајту отворених података, међутим ови подаци нису довољни да дају адекватну слику о деловању и финансијама организације. Од 2019. године није објављен ниједан нови податак, укључујући и списак активних НПО. Финансијски подаци које АПР објављује на свом сајту су у ПДФ формату и није их могуће анализирати другачије, осим један по један финансијски извештај за сваку организацију.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>АПИ интеграција између базе података Агенције за привредне регистре и платформе отворених података омогућила би аутоматско ажурирање података о непрофитним организацијама на платформи отворених података. То би омогућило јавности да приступи ажурним и тачним финансијским подацима о непрофитним организацијама, као и другим релевантним информацијама, без потребе за ручним уносом и ажурирањем података.</p>

	<p>Финансијски подаци о непрофитним организацијама нису примарни извор финансирања за АПР, а ове информације су од великог значаја за јавност, као и за саме организације које желе да повећају транспарентност свог пословања.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Објављивање ових података на платформи отворених података би олакшало приступ и анализу финансијских информација, што би могло да помогне у праћењу пословања ових организација, већег поверења јавности у рад непрофитног сектора и институције.</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Транспарентност органа јавне власти Када су подаци о непрофитним организацијама доступни у машински читљивом формату, то такође побољшава транспарентност и отвореност рада ових организација, што може довести до већег поверења јавности и већег ангажовања грађана у овим организацијама, што је и циљ ове иницијативе.</p>

ОБАВЕЗА 6. Креирање платформе (апликације) ОЦД која ће интегрисати све или већину података корисних за рад и сарадњу са ОЦД

Предлагач обавезе: Сања Малбашић, Удружење Кримсон Београд

Начин предлагања обавезе: писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог

<p>Назив обавезе: <i>Креирање платформе (апликације) ОЦД која ће интегрисати све или већину података корисних за рад и сарадњу са ОЦД</i></p>	
<p>Проблем којим се обавеза бави</p>	<p>У оквиру теме учешћа ОЦД у креирању јавних политика и иницијативе за отварање података, захваљујући подршци Пројекта „Отворени подаци – отворене могућности”, у Акционом плану наведени су позитивни примери поновне употребе отворених података. Везано је за обавезу 5. из трећег Акционог плана која је подразумевала израду Извештаја/показатеља о ОЦД (удружењима, фондацијама и задужбинама) у отвореном формату. Фондација Catalyst Balkans је у оквиру пројекта Изазов отворених података креирала платформу www.neprofitne.rs за оцену транспарентности и интегритета непрофитних организација, преко које ОЦД могу да покажу своју отвореност и утицај, а донаторска заједница донесе одлуке о томе кога ће подржати. Одличан пример интегрисања података са могућношћу детаљније разраде платформе која би допринела бољем начину функционисања ОЦД. Не мали број ОЦД се суочава са проблемом потешкоћа у сазнавању корисних информација и актуелности које су им значајне за рад и напредак, потребно је да прегледају бројне сајтове а често не знају ни где да траже корисне информације. Грађани често нису нарочито упознати и немају начин да сазнају о акцијама, активностима, програмима које спроводе бројне ОЦД.</p>

<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Обавеза подразумева израду платформе (апликације) која би интегрисала податке:</p> <ul style="list-style-type: none">• О броју и листи свих ОЦД,• О тренутним активностима и догађајима које предузимају поједине ОЦД,• Актуелним конкурсима за пројекте,• Актуелним јавним позивима државних институција упућеним ОЦД,• Корисне обрасце, формуларе,• Корисне прописе,• <i>Online chat</i> између самих ОЦД,• Листе донатора,• Повезивање са сајтом www.neprofitne.rs <p>Израдом наведене платформе (апликације) информације и корисни подаци се добијају брже и лакше. Олакшава се и побољшава учешће ОЦД у креирању јавних политика. КСЦД би имала поуздан сервис за сарадњу са ОЦД.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Успостављање нове платформе (апликације) представља значајан допринос унапређењу учешћа јавности у раду и сарадњи са државним институцијама:</p> <ul style="list-style-type: none">• Унапређује се приступ информацијама које поседују државни органи.• Интегрисањем и пружањем корисних информација поспешује се сарадња ОЦД и државних институција.• Стварају се предуслови за ефикасније, економичније и транспарентније учешће ОЦД у креирању јавних политика.• Грађани на транспарентнији начин и лакше могу да буду информисани о тренутним активностима и догађајима које предузимају поједине ОЦД.
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Унапређењем приступа информацијама односно њиховим интегрисањем на једном месту, јавност може да се лакше информише о активностима и догађајима које предузимају поједине ОЦД и да узме учешћа у разним процесима у доношењу одлука у креирању јавних политика. Узимајући у обзир да реализација обавезе подразумева интегрисање података корисних за ОЦД, обавеза је релевантна и у односу на употребу технологија и иновација.</p>

ОБАВЕЗА 7. Прописивање процедуре за обезбеђивање извршења решења Повереника непосредном принудом од стране Владе

Предлагач обавезе: Ана Тоскић Цветиновић и Кристина Калајдић, Партнери Србија

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство државне управе и локалне самоуправе, Републички секретаријат за законодавство

Назив обавезе: <i>Прописивање процедуре за обезбеђивање извршења решења Повереника непосредном принудом од стране Владе</i>	
Проблем којим се обавеза бави	<p>Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Сл. гласник РС", бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010 и 105/2021) уређује се примена и заштита права на приступ информацијама од јавног значаја. Орган надлежан за поступање по жалбама у вези са кршењем права на приступ информацијама је Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (Повереник). Законом је прописано да су решења Повереника по жалбама обавезујућа, коначна и извршна, међутим у пракси органи јавне власти често не поступају по Поверениковим решењима. Према извештају о раду Повереника за 2021. годину скоро 25% Повереникових решења остало је неизвршено, прецизније од 1.052 решења које је Повереник донео по жалбама тражилаца информација којима је органима власти наложио да им информације учине доступним, органи нису поступили у 262 случаја или у 24,91%².</p> <p>Овај проблем постоји од почетка примене Закона, а пракса је показала да ни новчано кажњавање институција не резултира увек уступањем тражених информација, односно поступањем по Поверениковим решењима. Као додатна гаранција да ће право на приступ информацијама бити омогућено свим тражиоцима у Закону, у члану 28, ст. 4, наводи се да Повереник може да тражи помоћ од Владе у поступку управног извршења свог решења, односно да Влада треба применом мера из своје надлежности, да обезбеди извршења решења Повереника непосредном принудом. Иако потреба за оваквом врстом помоћи постоји од почетка примене Закона, што показују извештаји Повереника, Влада до сада није ни једном употребила своја законска овлашћења. Један од аргумената зашто Влада до сада није асистирала Поверенику у обезбеђивању извршења решења је, зато што тај поступак није уређен. То у пракси значи да у Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја 19 година стоји одредба закона која је неприменљива. Ради отклањања препрека у примени Закона о слободном приступу</p>

² Извештај о раду Повереника за 2021. годину <https://www.poverenik.rs/sr-yu/o-nama/godisnji-izvestaji/3743-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-2021-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D1%83.html>

	<p>информацијама од јавног значаја Повереник је више пута током године јавно, путем медија и новина, указивао на проблем извршења својих одлука, које по закону, у случају потребе, обезбеђује Влада Србије.</p> <p>Повереник је и формално, први пут у марту 2006. г. упутио писмо Влади Републике Србије, иницирајући да Влада успостави механизме за обезбеђење извршења одлука Повереника, међутим до тога није дошло.³</p> <p>У Извештају Генералног секретаријата Владе⁴ о активностима и мерама које је Влада предузимала у вези са законском обавезом обезбеђења извршења решења Повереника, наводи се да „Влада Републике Србије, Генерални секретаријат Владе, у погледу пружања помоћи Поверенику у поступку административног извршења решења тог Повереника, а како је то прописано чланом 28. ст. 4. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, применом мера из своје надлежности, односно обезбеђивањем извршења решења Повереника непосредном принудом, располаже са истим могућностима као и сам Повереник.“ Ова тврдња није тачна имајући у виду све надлежности и могућности Владе која је извршна грана власти, те располаже различитим врстама принуде укључујући и систем физичке принуде, односно полицију.“</p> <p>Указујемо и да је Народна скупштина Републике Србије на Деветој посебној седници у Дванаестом сазиву, одржаној 29.12.2021. године у пленуму размотрила Извештај о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја за 2020. који је израдио Повереник. Том приликом Народна скупштина Републике Србије је донела Закључак у којем је констатовала да је Повереник у свом извештају дао општу оцену стања и квалитета Закона у 2020. години и подржала је Владу у предузимању активности и мера на континуираном спровођењу правног оквира ради побољшања управног извршења Повереника и спречавању злоупотреба права на слободан приступ информацијама од јавног значаја. Такође, позвала је Владу да редовно подноси Народној скупштини извештај о спровођењу овог закључка. Наведено упућује да је и Народна скупштина препознала изнети проблем, стога предлогом ове обавезе желимо да још једном укажемо Влади на важност овог проблема, те предлажемо да Влада кроз измену Пословника о раду пропише процедуру за принудно обезбеђење Повереникових решења.</p>
Предлог решења проблема (предлог обавезе)	Предлог обавезе је: Измена и допуна Пословника Владе РС са циљем прописивања процедуре за принудно извршење Повереникових решења од стране Владе.

³ <https://www.poverenik.rs/sr-yu/pristup-informacijama/pitanja-i-odgovori/127-082006.html>

⁴ Извештај Генералног секретаријата Владе РС, 08 број: 07-12476/2021 од 18.1.2022. године

<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Сматрамо да би прописивањем јасне процедуре а затим и њеном применом од стране Владе дошло до умањења броја неизвршених Повереникових решења, те да би примена ове процедуре одвратила органе јавне власти од лоше праксе непоступања по Поверениковим решењима, што би у коначном значило да би тражиоцима информација био омогућен приступ информацијама од јавног значаја.</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Предложена мера имала би позитиван утицај на унапређење и заштиту права на приступ информацијама од јавног значаја, што би последично довело до унапређења транспарентности у раду органа јавне власти, као и до јачања одговорности органа јавне власти што су основне вредности ПОУ. Испуњењем ове мере Влада РС би показала да се активно залаже за отвореност и транспарентност што би се позитивно одразило на поступање других органа јавне власти по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја.</p>

ОБАВЕЗА 8. Стандардизација садржаја интернет презентација државних органа

Предлагач обавезе: Ана Тоскић Цветиновић и Кристина Калајдић, Партнери Србија

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство државне управе и локалне самоуправе, Канцеларија за ИТ и електронску управу

<p>Назив обавезе: <i>Стандардизација садржаја интернет презентација државних органа</i></p>	
<p>Проблем којим се обавеза бави</p>	<p>Истраживање⁵ организације Партнери Србија показује да не постоји уједначена пракса органа јавне власт када је у питању објављивање информација о раду на интернет презентацијама. Количина и врста информација које су доступне на интернет презентацијама варира и када се ради о истим врстама органа, као и када се ради о интернет презентацијама које имају исту структуру (изглед). Транспарентност и право јавности на увид у информације о раду органа јавне власти представљају обавезу и вредност која је препозната у више правних аката, па тако у члану 51. Устава Србије стоји да свако има право на приступ подацима који су у поседу државних органа и организација којима су поверена јавна овлашћења, у складу са законом, затим Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја гарантује се право на слободан приступ информацијама. „Овим правом се за органе јавне власти установљавају две</p>

⁵ Регионални индекс отворености институција, резултати за 2021. годину:

<https://otvoreneinstitucije.cdtmn.org/index.php#headerwrap>

Отвореност извршена власти у Србији и региону, Партнери Србија, јул 2022, <https://www.partners-serbia.org/public/news/otvorenost-izvrsne-vlasti.pdf>

Отвореност парламената у Србији и региону, Партнери Србија, 2022, <https://www.partners-serbia.org/public/news/otvorenost-parlamenata.pdf>; [Анализа стања транспарентности и отворености правосудних органа](#)

обавезе: **1. обавеза да се основне информације о активностима органа јавне власти проактивно или претходно учине доступним јавности и 2. обавеза да се на захтев, реактивно или накнадно, информације учине доступним грађанима на њихов захтев.**

Реактивно објављивање информација се неретко сматра додатним теретом службеницима у јавној администрацији, с обзиром на то да се дешава да је једна особа уз свој основни посао задужена да одговара на захтеве за слободан приступ информацијама. То је један од разлога за усвајање проактивног приступа објављивању информација и за прихватање овог начина објављивања у што ширем обиму. То свакако није и основни разлог. **Проактивно објављивање информација поспешује владавину права, одговорност носилаца јавне власти, повећава могућност партиципације грађана у јавним по-словима, смањује могућност корупције, а може убрзати и дигитализацију јавне управе.**

Проактивно објављивање информација јесте објављивање информација по службеној дужности, без посебног захтева за приступ информацијама. С обзиром на доступност широкопојасног интернета и планове или обавезе дигитализације рада већине државних органа и предузећа, обавеза проактивног објављивања је у претходној деценији преузела примат у односу на обавезу реактивног омогућавања увида у оне информације које се траже од стране државног органа. Данас се проактивним приступом превасходно

1. повећава доступност информација и поверење грађана у јавну администрацију,
2. смањује потреба за реактивним деловањем и сувишним разматрањима појединачних захтева за остварења права.

Проактивно објављивање информација значајно олакшава остварење права и смањује обим посла службеника који су задужени за слободан приступ информацијама.⁶

Иако се у Закону о слободном приступу информацијама уводи обавеза за органе јавне власти да проактивно објављују информације (Обавеза израде и објављивања информатора о раду-чл.39), испуњење наведе обавезе не обезбеђује пуну проактивну транспарентност нити отклања проблем неуједначеног обима објављивања информација од стране органа јавне власти који се појављује у пракси. Такође, Закон о слободном приступу није једини закон који обавезује органе јавне власти на објављивање информација што ствара проблеме за државне органе у пракси, који често не знају која све врсте информација су у обавези да објављују на својим интернет страницама. На пример, Закон о планском систему и Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика упућују на

⁶ Проактивно објављивање информација: смернице и праксе, Бојан Спаић, https://www.partners-serbia.org/public/news/Proaktivni_pristup_informacijama_-_Smjernice_i_Prakse_25.02_.pdf

обавезе објављивања сега документације повезане са процесом усвајања закона и других правних аката. Такође, Законом о слободном приступу није предвиђено на пример објављивање годишњих планова рада органа јавне власти и извештаја о раду, већ се предвиђа дужност да орган јавне власти у информатору наведе које је стратегије, програме, планове и извештаје орган донео. Због свега наведеног у пракси долази до тога да интернет презентације органа јавне власти не садрже исте врсте информација, па тако неке институције које су проактивније објављују на интернет презентацији планове рада, извештаје о раду, планове интегритета, извештаје о спровођењу планова интегритета, годишње извештаје о јавним набавкама, информације о платама службеника и јавних функционера и друге информације од значаја за информисање јавности о њиховом раду, док друге то не чине, или чине у мањој мери објављивањем минимума информација на које упућује обавеза израде информатора о раду.

Празнина у домаћем законодавству постоји у виду недостатка јасних смерница и обавеза у погледу врсте информација које треба проактивно објављивати. То доводи до несразмерно великог броја захтева за слободан приступ информацијама од јавног значаја и не стимулише државне органе да унапреде своју отвореност и транспарентност.

„Одсуство објављених информација се у лаичкој јавности често схвата као показатељ да државни орган и службеници у том државном органу имају нешто да сакрију.

Три су и групе разлога због којих је проактивно објављивање информација неопходно и сврсисходно:

- 1. Постоји законска обавеза проактивног објављивања информација у складу са техничким могућностима државних органа.**
- 2. Проактивно објављивање информација смањује количину захтева за слободан приступ информацијама те и потребу за реактивним деловањем,**
- 3. Доступност информацијама на сајтовима и друштвеним мрежама и проактивно промовисање слободног приступа информацијама на друштвеним мрежама повећава поверење у рад државне управе.“⁷**

Указани проблем препознат је и у Стратегији реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021. до 2030. године, којом се у оквиру циља 6. предвиђа: „Унапређење проактивног објављивања података у поседу органа јавне управе“⁸, међутим предвиђене мере за испуњење овог циља не одговарају стању проблема, јер се не предвиђа систематски приступ утврђивању стања. Осим истраживања организација цивилног друштва не

⁷ Проактивно објављивање информација: смернице и праксе, Бојан Спаић, https://www.partners-serbia.org/public/news/Proaktivni_pristup_informacijama_-_Smjernice_i_Prakse_25.02_.pdf

⁸ Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021. до 2030. године <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2021/42/1/reg>

	<p>постоје званичне статистике нити индикатори по којима би се мерио степен проактивне транспарентности институција, без чега стварна системска хоризонтална и вертикална реформа није могућа.</p> <p>На основу мапираног стања од стране цивилног сектора и институције Повереника, као и у складу с најбољим међународним примерима потребно је формулисати препоруке за стандардизацију информација које се проактивно објављују. Како у домаћем законодавству није законима прецизно регулисано проактивно објављивање информација, а различите одредбе су расуте у више закона и других подзаконских аката, потребно је на једном месту формулисати све обавезе државних органа у погледу објаве информација од јавног значаја. На овај начин извршила би се стандардизација информација које државни органи проактивно објављују, нарочито онда када нема изричитих законских одредаба, али и у циљу смањења огромне количине реактивног деловања државних органа поводом захтева за информације.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Предлог за решење наведеног проблема је израда документа за стандардизацију информација које државни органи треба да проактивно објављују. У погледу садржаја овај документ треба да укључује обавезе објављивања информација расуте у више закона и подзаконских аката, највише међународне стандарде у овој области препознате у међународном праву и препоруке за унапређење проактивне транспарентности из извештаја и анализа цивилног сектора у Србији. У погледу форме, неопходно је уз додатне консултације са члановима радне групе ПОУ дефинисати на који начин би било најподесније ове стандарде увести у правни систем Србије. Једна од могућности јесте да се изврше допуне Уредбе о ближим условима за израду и одржавање веб презентација органа⁹, прописивањем обавезног садржаја на веб презентацијама. Друга могућност, по угледу на Северну Македонију јесте усвајање Стратегије о комуникацији органа јавне власти, чија би једна компонента била дефинисање стандарда садржаја веб презентација органа јавне власти.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Као што је већ наведено, израдом стандарда у погледу врсте информација које органи јавне власти треба да објављују на својим веб презентацијама допринело би решавању проблема неуједначене праксе државних институција када је у питању проактивно објављивање информација, органи јавне власти би на једном месту могли да се информишу које све обавезе имају у погледу објављивања информација, значајно би се умањио број захтева за приступ информацијама од јавног значаја које државне институције добијају, а грађани би на бржи и једноставнији начин могли да се информишу о раду органа јавне власти.</p>

⁹ Уредба о ближим условима за израду и одржавање веб презентације органа: 104/2018-10: <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/uredba/2018/104/5/reg>

**Зашто је
обавеза
релевантна у
односу на ПОУ
вредности?**

Предложена обавеза је релевантна за ПОУ. У складу је са свим вредностима прокламованим ПОУ, поседује велики трансформативни потенцијал јер директно утиче на унапређење транспарентности органа јавне власти, смањује простор за корупцију, промовише употребу нових технологија и грађанима омогућава да информисано учествују у процесима доношења одлука.

ОБАВЕЗА 9. Унапређење транспарентности и приступачности веб портала Народне скупштине

Предлагач обавезе: Ана Тоскић Цветиновић и Кристина Калајдић, Партнери Србија

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Народна скупштина Републике Србије

Назив обавезе:

Унапређење транспарентности и приступачности веб портала Народне скупштине

**Проблем којим
се обавеза бави**

Ова обавеза односи се на недовољну приступачност и претраживост интернет (веб) презентације Народне Скупштине Србије (НС), као и потребу за унапређењем проактивне транспарентности НС увођењем нових врста информација на веб презентацију НС.

НС има кључну улогу у друштву које тежи да буде демократско, и због тога треба да буде носилац процеса који би омогућили грађанима ефикаснију контролу рада институција. Упркос томе Народна скупштина нема стратешки приступ политици отворености.

Јавни рад парламента прописан је уставом, пословником о раду и другим актима али то је често предмет различитог тумачења руководства парламента, што утиче на квалитет садржаја и квалитет веб презентације НС.

Веб презентација Народне Скупштине Србије располаже великим бројем информација, које су због застарелости самог сајта тешко претраживе. Просечан грађанин тешко се може снаћи на сајту, посебно ако га занимају информације које се не односе на актуелне информације и вести. У том смислу неопходно је унапредити и модернизовати изглед веб презентације Народне Скупштине.

Проблем представља и начин на који се документа објављују на веб презентацији, често у форми скенираних докумената која нису претражива, попут секције сајта Закони у процедури где се објављују предлози закона у форми скенираних докумената. У складу са савременом технологијом и начином рада, предлоге закона и друга документа потребно је објављивати у неком од отворених формата, а минимум стандарда у овој области би било објављивање у word односно претраживом pdf формату.

У погледу информација које недостају на веб презентацији издвајамо:

- Непостојање пуних биографија народних посланика. У одељку веб презентације која се односи на посланике не налазе се пуне биографије посланика са њиховим претходним радним искуством, већ само основне информације о занимању, години рођења и чланству у посланичкој групи. Објављивањем радних биографија грађани би били обавештени о свим информацијама од значаја о претходном радном искуству посланика и у складу са тим могли би да им се обраћају са конкретним проблемима и предлозима за унапређење секторских политика.
- Информације о томе како је сваки посланик гласао на седницама Скупштине, такође нису доступне. Објављивањем ових информација грађани би имали увид у то како њихови представници у НС гласају, и могли би да контролишу у којој мери посланици у Скупштини бране вредности за које се декларативно залажу и испуњавају обећања дата грађанима са скупштинске говорнице.
- Информације о присуству сваког посланика на седница Скупштине, и другим радним телима Скупштине, такође нису доступне.
- У погледу објављивања докумената примећено је да делу објављених предлога закона недостају пратећа документа попут анализа ефеката прописа, те није јасно да ли су она уопште и израђена, или једноставно нису објављена. У овом смислу Скупштина има обавезу да у разматрање узима само предлоге закона који садрже потпуну документацију, односно који су израђени уз поштовање свих законских процедура за измену односно доношење прописа, због чега на Скупштини лежи одговорност да на својој веб страници објављује сву документацију која чини део једног предлога закона.
- Такође, поднети амандмани на предлоге закона нису доступни на веб страници Скупштине, иако се ради о документима која су настали у раду ове институције и односе се на једну од најважнији овлашћења Скупштине, да као законодавна грана власти директно утиче на квалитет прописа који се усвајају. Сматрамо да поднети амандмани, са јасном назнаком оних који су усвојени треба да буду доступни заједно са финалним текстом закона који је усвојен. На тај начин грађани би на једноставан начин могли да се информишу о томе колики и какав је био утицај народних посланика на закон који је усвојен.¹⁰

Ово су само неки од проблема у приступу информацијама о раду НС. Модернизација и реконструкција веб презентације НС је комплексан посао, којем треба приступити стратешки, уз укључење експерата разних струка (од ИТ до експерата у области

¹⁰ Отвореност парламената у Србији и региону, Партнери Србија, 2022, <https://www.partners-serbia.org/public/news/otvorenost-parlamenta.pdf>

	<p>транспарентности институција и запослених у различитим секторима НС). Иако је јасно да ово захтева и одређена финансијска улагања, решавање овог проблема увело би НС у дигитално доба, унапредило транспарентност и приступачност веб презентације НС за све грађане, али би позитивно утицало и на друге радне процесе служби у НС јер би унапређење веб сајта НС утицало и на дигитализацију и повећање ефикасности у раду запослених у НС.</p> <p>Јавност мора бити информисана о раду парламената тако да је неопходно константно побољшавати постојеће нивое културе отворености. Политике отворености треба да се развијају пратећи информацијске и комуникацијске трендове, као и да се ослањају на највише стандарде у области партиципације грађана у процесима доношења нових одлука.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Предлог обавезе је унапређење транспарентности и приступачности веб презентације Народне скупштине, кроз модернизацију и технолошко унапређење изгледа веб презентације и креирање нових сетова података који би се на веб презентацији објављивали. На овај начин би се решили проблеми тешког проналажења информацијама на веб презентацији, и унапредила проактивна транспарентност НС кроз објављивање нових врста података (попут биографија посланика, информација о томе како су гласали, да ли су подносили амандмане и сл) и отварање доступних података, односно објављивање података у отвореним форматима. Такође, унапређење веб презентације НС за последицу би имало и дигитализацију дела радних процеса унутар НС што би допринело квалитетнијем и ефикаснијем раду НС.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Обавеза доприноси решавању проблема тешког проналажења информацијама на веб презентацији НС, и директно утиче на унапређење проактивне транспарентности НС кроз објављивање нових врста података (попут биографија посланика, информација о томе како су гласали, да ли су подносили амандмане и сл) и отварање доступних података, односно објављивање података у отвореним форматима. Такође, унапређење веб презентације НС за последицу би имало и дигитализацију дела радних процеса унутар НС што би допринело квалитетнијем и ефикаснијем раду НС.</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Обавеза је у складу са циљевима Партнерства за отворену управу јер се односи на унапређење транспарентности у раду највишег законодавног тела Републике Србије кроз објављивање нових врста података од јавног интереса. Такође, обавеза предвиђа технолошко унапређење веб презентације НС, и објављивање податка у отвореном формату, као и у интерактивном формату чиме се промовише и подржава друга важна вредност ПОУ-употреба нових технологија у циљу остваривања делотворнијег и одговорнијег рада јавне власти.</p>

ОБАВЕЗА 10. Унапређење транспарентности рада Владе Републике Србије

Предлагач обавезе: Ана Тоскић Цветиновић и Кристина Калајџић, Партнери Србија

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Републички секретаријат за законодавство, Генерални секретаријат Владе

Назив обавезе: <i>Унапређење транспарентности рада Владе Републике Србије</i>	
Проблем којим се обавеза бави	<p>Предложена обавеза односи се на недостатак транспарентности у раду Владе Републике Србије препознат у извештајима о напретку Србије у процесу приступања Европској унији, као и у извештајима и анализама цивилног сектора у Републици Србији. Конкретно, ради се о недостатку информација о процесима доношења одлука од стране Владе Републике Србије. Влада не објављује агенде седница (дневни ред предстојеће седнице), записнике и стенографске белешке са седница, закључке, као ни документа која се на седницама разматрају.</p> <p>За разлику од других држава (попут, на пример, Црне Горе), видео преноси седница Владе не постоје, нити се снимци са седница објављују на веб презентацији Владе.</p> <p>Отвореност и транспарентност власти је једно од кључних питања реформе јавне управе и процеса европских интеграција у коме се Република Србија налази. У извештају Европске комисије о напретку Републике Србије у 2022. години посебно је истакнута обавеза Владе да објављује агенде, записнике и закључке са својих седница.</p> <p>Истраживања Партнера Србија такође указују на недостатак транспарентности и отворености Владе Републике Србије. Регионални индекс отворености¹¹, истраживање нивоа отворености и транспарентности извршне и законодавне власти у земљама Западног Балкана у којем учествују Партнери Србија, показује да Влада Србије континуирано има најлошије резултате у поређењу са земљама у региону. Према последњем мониторингу, који се односи на 2021. годину, а који је спроведен током 2022. године, Влада Републике Србије остварила је најлошије резултате са укупно 45.43% испуњености свих мерених индикатора, затим следе Влада Црне Горе (58.16%), Веће министара БиХ (75.54%), а најбоље рангирана је Влада Северне Македоније која испуњава преко 80 посто свих мерених индикатора (82.71%).¹²</p> <p>Имајући у виду да цео Западни Балкан тежи истим вредностима и чланству у Европској унији, сматрамо да Влада Републике Србије треба да предузме одлучније кораке у погледу унапређења своје транспарентности и отворености и тиме да позитиван сигнал осталим органима власти да свој рад учине транспарентнијим.</p>

¹¹ Регионални индекс отворености мери учинак извршних власти и парламената у поштовању принципа доброг управљања, и то на основу четири принципа: транспарентност, приступачност, интегритет и учинковитост. Преглед индикатора, као и резултате које је остварила свака институција која је део узорка можете погледати на следећем линку: <https://otvoreneinstitucije.cdtmn.org/>

¹² Отвореност извршена власти у Србији и региону, Партнери Србија, јул 2022, <https://www.partners-serbia.org/public/news/otvorenost-izvrsne-vlasti.pdf>

	<p>Проактивним објављивањем информација о седницама Владе омогућило би се грађанима да се информишу и учествују у процесима доношења највиших државних одлука, стекну увид у компетенције јавних функционера, преиспитују законитост чланова Владе и позивају на одговорност чланове Владе за дату реч.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Унапредити транспарентност рада Владе Републике Србије увођењем обавеза:</p> <ol style="list-style-type: none"> Објављивања информација о седницама Владе РС на веб презентацији Владе РС, конкретно: <ul style="list-style-type: none"> Дневни ред седнице Владе РС (агенда), унапред пре одржавања седнице; Докумената о којима ће се расправљати на седници Владе РС, пре одржавања седнице, довољно раније да јавност може да се упозна са њима; Записника и стенографских записа са седница Владе РС; Закључака са седница Владе РС. Успоставити систем видео преноса седница Владе РС на веб презентацији Владе РС.
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Предложена решења допринела би унапређењу транспарентности извршне власти и омогућила свим заинтересованим грађанима да имају увид у начин на који се доносе највише државне одлуке, које одлуке се доносе, да ли Влада на законит начин доноси одлуке, у којој мери се поштују уставна начела поделе власти итд. Објављивањем на једном месту, на веб презентацији Владе РС, дневних редова седница и докумената о којима ће се расправљати пре одржавања седница, записника и стенографских записа са седница и закључака са седница Владе РС јавност добија прилику да се на једноставан, брз и приступачан начин упозна са радом Владе и утиче на процес креирање јавних политика у Србији. Увођење видео преноса седница Владе значајно би утицало на унапређење транспарентности Владе, што би се позитивно манифестовало у извештајима Европске комисије и других међународних институција. У исто време, грађани би могли да се информишу о раду Владе у реалном времену, и на време укључе или утичу на јавне политике које их интересују. Ова мера, имала би позитиван ефекат и на рад медија, јер би приступ информацијама о седницама Владе био доступан свим медијима, без дискриминације и у реалном времену.</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Предложена обавеза директно утиче на унапређење транспарентности извршне власти, чиме се ствара простор да грађани буду информисани о одлукама које се доносе на највишем нивоу, преиспитују рад највиших државних органа и информисано учествују у процесима доношења одлука и креирања јавних политика. Предложена обавеза у директној је вези са основним циљевима Партнерства за отворену управу који се односе на</p>

побољшање интегритета, транспарентности и одговорности органа јавне власти.

ОБАВЕЗА 11. Транспарентност управљања заштићеним подручјима

Предлагач обавезе: Милан Ружић, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије

Начин предлагања обавезе: писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство заштите животне средине

Назив обавезе: <i>Учешће јавности у заштићеним подручјима</i>	
Проблем којим се обавеза бави	<p>Финансирање заштите природе поред тога што је недовољно на територији целе Србије, оно је и нетранспарентно те није могуће вршити мониторинг односно контролу ефикасности и ефективности утрошка ионако недовољних средстава одређених за заштиту природе. Овоме највише доприноси нетранспарентност у раду управљача заштићених подручја. Заштићених подручја у Републици Србији свакако има мало, односно покривају мање од 8% државне територије, што је далеко од европског просека у сваком смислу. То додатно појачава интезитет проблема који укратко можемо описати као нетранспарентност у планирању, раду и финансирању рада управљача заштићених подручја, те планирању и спровођењу заштите заштићених подручја.</p> <p>Нетранспарентност у раду управљача заштићених подручја је велики проблем, јер је добра управа заштићеног подручја од врхунског интереса имајући у виду да заштићена подручја одликује присуство јавног природног добра од значаја за заштиту природе и заштиту животне средине на коју смо се обавезали сами према себи сопственим законима и Уставом, али и према међународној јавности кроз потписане конвенције и декларације.</p> <p>Проблем се огледа у нетранспарентности управљача заштићених подручја при планирању, доношењу и спровођењу одлука о расподели и утрошку финансијских средстава, те непостојање јавних извештаја о спроведеном мониторингу подручја: информација о томе да ли је мониторинг извршен или не, квантитативни подаци сакупљени у мониторингу, информација о поступку избора извршиоца мониторинга, закључци, идентификовани проблеми, предложене мере интервенције нису отворени тј. јавно доступни.</p>
Предлог решења проблема (предлог обавезе)	<p>Предлаже се обавеза јавног излагања планова рада, планова заштите, и извештаја о раду и спроведеном мониторингу.</p> <p>Предлаже се обавеза израде и објављивања Извештаја о раду и мониторингу која подразумева обавезе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Учешћа грађана у доношењу одлука, пре свега заинтересоване стручне јавности и локалног становништва; - Објављивања података, информација и доказа о спровођењу консултативног процеса при изради планова

	<p>рада/заштите и извештаја о раду и спроведеном мониторингу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Објављивања података о утрошку средстава за имплементацију Плана рада/заштите (реализација буџета) и мониторинга; - Објављивања резултата обављеног мониторинга (квантитативних података) са предлогом интервенција; - Објављивања поступка набавке услуге мониторинга; - Објављивања јасне методологије при избору планираних мера заштите и при избору приоритета заштите уз образложење како се изабране мере и приоритети наслањају на закључке претходно спроведеног мониторинга; <p>свих заштићених подручја на једном месту у истим временским роковима.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Предложена обавеза ће значајно смањити нетранспарентност у раду управљача заштићених подручја и омогућити контролу њиховог пословања и контролу управљања заштићеним подручјима кроз учешће грађана у доношењу одлука, пре свега заинтересоване стручне јавности и представника локалне заједнице.</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Предлог је релевантан пре свега у односу на вредности Транспарентност органа јавне власти и Јавна одговорност, затим и учешће грађана у доношењу одлука.</p> <p>Нетранспарентан рад управљача заштићених подручја у супротности је са вредношћу транспарентности јавне власти, јер с једне стране управљачи спроводе мере управљања користећи јавна средства, а с друге стране управљају јавним добром. Управљачи заштићених подручја немају ништа мању обавезу да транспарентно обављају изворне и поверене надлежности, него било који други ентитет јавне власти. Повезано са тим, управљачи заштићених подручја имају јавну одговорност, јер спроводе обавезу заштите природног јавног добра у складу са Законом о заштити природе и очувању Уставног поретка који предвиђа уставну заштиту права на здраву животну средину. Увођењем обавезе консултативног процеса при планирању рада и заштите обезбеђује се партиципација заинтересоване стручне јавности и локалног становништва.</p>

ОБАВЕЗА 12. Унапређење одговорности јавне власти коришћењем савремених технологија које треба да омогуће грађанима и привреди приступ информацијама у вези са финансијским средствима које исплаћује привреда у складу са Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, а са друге стране обавезу органа да оправда наменско трошење средстава

Предлагач обавезе: Срђан Дробњаковић, Унија послодавца Србије

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство финансија - Пореска управа, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Назив обавезе:

Унапређење одговорности јавне власти коришћењем савремених технологија које треба да омогуће грађанима и привреди приступ информацијама у вези са финансијским средствима које исплаћује привреда у складу са Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, а са друге стране обавезу органа да оправда наменско трошење средстава

Проблем којим се обавеза бави

Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 32/2013 и 14/2022 - др. закон), предвиђа у члану 24. обавезу за сваког послодавца који има најмање 20 запослених да има у радном односу одређени број особа са инвалидитетом, док у даљим одредабама предвиђа скалу за обавезу запошљавања ових лица у односу на укупан број запослених код послодавца. Уколико пак послодавац не запосли особе са инвалидитетом у складу са чланом 24. овог закона, он је дужан према члану 26. да уплати износ од 50% просечне зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике за сваку особу са инвалидитетом коју није запослио.

Истим законом у члану 28. предвиђено је да се оснива Буџетски фонд за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом и да њиме управља Министарство надлежно за послове запошљавања.

Приход Буџетског фонда представљају средства из буџета Републике Србије и средства из члана 26. предметног закона и користе се за подстицање запошљавања, професионалну рехабилитацију, финансирање зарада особа са инвалидитетом запослених у предузећу за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом или социјалном предузећу и организацији и друге намене у складу са законом.

Правилник о начину праћења извршавања обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и начину доказивања извршења те обавезе ("Сл. гласник РС", бр. 101/2016) предвиђа да контролу извршења обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и наплату бруто износа од 50% просечне зараде по запосленом у Републици Србији, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике **врши Пореска управа у складу са прописима којима се уређују порески поступак и пореска администрација.**

Само део средства који се сливају код Пореске управе буде утрошен у намене предвиђене у складу са ставом 3. члана 28. Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом. Тим чланом је предвиђено да приходи Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом, поред средстава из буџета Републике Србије представљају и средства из поменутог члана

26., те да се иста користе за подстицање запошљавања, професионалну рехабилитацију, финансирање зарада особа са инвалидитетом запослених у предузећу за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом или социјалном предузећу и организацији и друге намене у складу са законом.

Према подацима из 2019. године којима је располагала Пореска управа укупан износ прикупљених средстава која су уплатила предузећа по извршењу обавезе из члана 26. предметног закона износи 4.306 милиона динара.

У пракси, средства из Фонда се на годишњем нивоу рашчлањују на два стуба.

Први стуб представља активности и активне програме тржишта рада које спроводи Национална служба за запошљавање (попут активног тражења посла, стручног образовања и обуке, субвенција за запошљавање особа са инвалидитетом, јавних радова, итд.).

Други стуб представљају мере подршке предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом које спроводи Министарство, (попут запошљавања професионалаца из области стручне обуке и рехабилитације особа са инвалидитетом, трошкова превоза особа са инвалидитетом и професионалаца из области стручне обуке и рехабилитације особа са инвалидитетом, као и програме унапређења радних услова и производње, увођење стандарда, унапређење квалитета производа и услуга и прилагођавање радног места), као и друге сврхе (у складу са чланом 41. Закона).

На пример, у 2019. години је за први стуб додељено 550 милиона динара, док је за други додељено 700 милиона динара, што у збиру износи 1.250 милиона динара. Узимајући у обзир да су предузећа уплатила износ од 4.306 милиона динара, као што смо претходно поменули, није познато како су преостала средства утрошена. Напомињемо да разлика између прихода и расхода Фонда износи више од 3 милијарде динара.

Постоји недовољна транспарентност у вези са прикупљеним средствима које прикупља овај орган јавне управе од привреде по основу испуњења поменутих законских обавеза и разлика у употреби тих средстава за намене које су предвиђене у Закону.

**Предлог решења
проблема
(предлог обавезе)**

Предлажемо да органи државне управе који су надлежни за прикупљање и располагање овим средствима (Пореска управа, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Национална служба за запошљавање) учине транспарентним и доступним јавности податке о износима прикупљених и утрошених средстава.

Предлог решења видимо у креирању софтверског решења коришћењем савремених информационих технологија где ће на једном месту у оквиру интернет странице Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања са линковима ка страницама Пореске управе и Националне службе за запошљавање бити видљиво и доступно јавности који су укупни износи средства

	<p>сакупљени по основу извршења обавезе из Закона од привреде и транспарентно располагање тим средствима на немене предвиђене Законом. Такође, треба приказати јасно и транспарентно где одлазе средства које не одлазе у намене предвиђене законом. Сматрамо да ће на овај начин доћи до знатног повећања нивоа одговорности органа јавне власти у вези са расподелом и трошењем поменутих средстава.</p>
<p><i>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</i></p>	<p>Креирањем предложеног софтверског решења, на једноставан начин ће бити исказана прикупљена средства, те који део средстава одлази на предвиђене намене (подстицање запошљавања, професионалну рехабилитацију, финансирање зарада особа са инвалидитетом запослених у предузећу за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом или социјалном предузећу или организацији и у друге намене у складу са законом) и где одлазе преостала средства. Тиме би грађани и привреда добили приступ информацијама и подацима које се сакупљају активностима органа јавне власти. Све наведено утицало би и на повећање одговорности органа јавне власти у вези са применом Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, а тиме би се створила могућност за даље креирање релевантиних политика у циљу унапређења положаја особа са инвалидитетом. Органи власти морају да транспарентно, отворено и јасно да оправдају коришћење прикупљених средстава ради остварења одређених законом задатих циљева.</p>
<p><i>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</i></p>	<p>Сматрамо да предложено решење, креирањем база са јасно приказаним подацима о расположивости средстава и њиховој употреби у предвиђене намене, доступних на интернет страницама релевантних органа употребом савремених технолозија и технолошких решења директно доприноси одговорности органа јавне власти и да она на овај начин добија могућност да транспарентно образложи грађанима и привреди своје деловање кроз чињење доступности података којима располаже. Грађани и привреда добијају могућност да буду упознати са трошењем средстава од стране органа власти у вези средстава која плаћају за поменуте намене.</p>

Јавне услуге и дигитализација

ОБАВЕЗА 13. Креирање еПортала за праћење загађења животне средине буком и формирање јединственог регистра емитера буке, уз могућност да грађани путем мобилне апликације пријављују буку на својој локацији

Предлагач обавезе: Марија С. Дедовић, Асоцијација правника АЕПА

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Агенција за заштиту животне средине, Министарство заштите животне средине

Назив обавезе:

Креирање еПортала за праћење загађења животне средине буком и формирање јединственог регистра емитера буке, уз могућност да грађани путем мобилне апликације пријављују буку на својој локацији

Проблем којим се обавеза бави

Будући на проблем којим се обавеза бави немогуће га је описати у пар реченица, али ћемо се трудити да будемо што концизнији. Конкретна обавеза представља друштвени, **здравствени** и еколошки проблем целокупног становништва Републике Србије. Поред загађења ваздуха, бука представља хроничан извор загађења животне средине, не само на подручју Београда и других урбаних средина, већ и у руралним подручјима у Републици Србији. У стручно научном извештају о здравственим последицама излагања станара у Цетињској улици у Београду буци из угоститељских објеката наводи се да **„после само једне године живота у оваквој средини ризик од канцера дојке расте за 28% на сваких 10 децибела повишења нивоа буке“**. Највиши правни акт наше земље - Устав Р. Србије у члану 24. став 1. прописује „ЉУДСКИ ЖИВОТ ЈЕ НЕПРИКОСНОВЕН“. Бука је, као један од водећих еколошких проблема, препозната и у праву Европске уније. У погледу Извештаја Европске комисије поводом Поглавља 27: **Животна средина и климатске промене**, препоруке су, углавном, остале исте као и за време рада на четвртм Акционом плану у оквиру ПОУ, када је ова обавеза разматрана - „Усклађеност са правилима ЕУ о буци повећала се усвајањем новог Закона о заштити од буке у животној средини у октобру 2021. године. Спровођење је и даље у раној фази. Србија треба да побољша административне капацитете за припрему карата буке и акционих планова, као и за спровођење правних прописа који се односе на заштиту од буке.“ **Та усклађеност и даље постоји само на папиру.**

У пракси, борба са нежељеним звуком у окружењу, али и „системским Голијатом“, неретко, представља Танталове муке грађанима свих јединица локалне самоуправе да понесу победу над овом пошашћу која, како је то лепо Шопенхауер запазио, „паралише мозак, убија мисли“. Она може потицати из различитих извора (саобраћај, индустрија, грађевински и јавни радови, рекреација, спорт и забава, односно људи, животиње, уређаји итд.). Свакако, највећи и најчесталији проблем представља **бука која потиче од угоститељских објеката**. Овом проблему доприноси и изостанак одредбе о обавезној звучној (акустичкој) изолацији којом би се обезбедила заштита од буке, грађана/ки који живе и/или раде у непосредној близини угоститељских објеката, или до којих, без обзира на раздаљину, овај нежељени звук у окружењу допире. Постоје и објекти код којих **НИЈЕ МОГУЋЕ** поставити акустичку изолацију (пловни

објекти - популарно „сплавови“, који од почетка до краја сезоне представљају ноћну мору и окидач за бројне болести оних до којих допире „добар“ глас који се далеко чује). Ти објекти почињу са радом након 23ч и емитовање музичких садржаја (који се у становима суграђана чују и на неколико километара даље, ваздушном линијом) траје и до 8ч ујутру. **Решење за овај проблем је забрана коришћења музичких уређаја на ОТВОРЕНОМ након 22ч радним данима, односно 23ч викендом.** Мерни уређаји, којима је сада снабдевена и Комунална милиција, у граду Београду, који броји преко милион становника, не доноси никакав резултат, будући да комунални милиционери прослеђују пријаве патролама које по већини њих НИКАДА не поступају (немају ни довољно људи, ни возила (једном приликом ми је лично предочено да их имају 7 за целу територију града Београда), ни мерача – како наводе при позивима). Упркос најавама тадашњих градских челника да „Више неће бити буке која ће малтретирати грађане“, из разлога што „се ситуација потпуно променила јер на лицу места комунални милиционер мери буку...“, **на терену се комунални милицијаци са мерачима, углавном, појављују само када у медијима треба приказати да систем функционише. У осталим случајевима чекање на њихов долазак може се поистоветити са драмом апсурда „Чекајући Годоа“.**

У пракси, контактирањем надлежних органа, лица која пријављују буку (посебно из угоститељских објеката) добијају информације да упркос хиљадама пријава које добијају од грађана, не могу стати проблему на пут, с обзиром да адекватна санкција прекршиоца изостаје пред судом, чиме и она законска решења која су добро конципирана, у пракси представљају „мртво слово на папиру“.

Свакако, неки од постојећих прописа не садрже одредбе које би биле и превентивног карактера (на пример, одредба о обавезној акустичкој изолацији, коју је предвиђао Правилник о разврставању, минималним условима и категоризацији угоститељских објеката („СГ РС“, бр. 66/94, 3/95 – испр. и 31/2005), чијим је чланом 15. било прописано да се „Угоститељски објекат гради од материјала који обезбеђује одговарајућу топлотну, **звучну** и хидроизолацију. Просторије у угоститељском објекту у коме се емитује музика или изводи забавни програм **имају додатну звучну изолацију којом се обезбеђује заштита од буке гостију који користе услуге смештаја и станара који живе у непосредној близини угоститељског објекта.** Угоститељски објекат у стамбеној згради који у оквиру своје делатности емитује музику или приређује забавни програм, **пројектује се и гради тако да обезбеђује заштиту од буке за станаре стамбене зграде“).**

Овај Правилник стављен је ad acta, те се „добар глас“ чује и километрима далеко приликом емитовања музичких садржаја. О дискреционом овлашћењу угоститељских објеката да истакну

	<p>радно време које им одговара да не говоримо. Дошли смо до ситуације да поједини од њих почињу да раде од 23:30 па до 08 часова ујутру и за то време им, по речима надлежних, „нико ништа не може“.</p> <p>Такође, проблем представља и немогућност директног контакта емитера ради покушаја постизања компромисног решења, будући да се имена угоститељских објеката не поклапају са називима који су на сајту АПР-а доступни. Власници сплавова су заштићени као „бели медведи“ иако се у Републици Србији свакодневно пропагира да „нико не сме бити изнад закона“ и да „нико не сме бити заштићен“.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Обавеза подразумева креирање е – портала са картом загађења животне средине буком и апликације за мобилни телефон, која би била одобрена од стране надлежног министарства и представљала релевантан доказ при пријави буке. Ажурирања портала вршило би се на дневном нивоу, чиме би се омогућило континуирано праћење емитера буке и онемогућила пасивност надлежних органа да услед немогућности утврђивања извора буке, санкционишу емитера. Такође, грађани/ке, би имали могућност да у тренутку емитовања музичких садржаја, путем апликације за мобилни телефон „лоцирају“ емитера, а ти подаци би се аутоматски генерисали и прослеђивали као пријаве надлежном органу (у пракси, на пример, комунална милиција не излази на лице места уколико се не зна тачна локација са које бука допире). Тиме би се омогућило, да током ноћног терора буке, надлежни изађу на терен и пруже „прву помоћ“ угроженима. Овај предлог у петом Акционом плану не сме остати „футуризам“. Такође, ова обавеза подразумева формирање централног регистра емитера буке, са релевантним подацима о спроведеним мерењима буке, али и бројем евидентираних пријава грађана (с обзиром да инспекцијски надзор, неретко, изостаје, упркос континуираном пријављивању грађана/ки) и јавну доступност података из тог регистра, како би се емитери буке подстакли да утицајем јавног мњења предузму прописане мере заштите становништва од буке. Ова обавеза треба да послужи и као апел за иницирање формирање стручног и независног тела за процену штетних ефеката буке на здравље људи и заштиту животне средине.</p>
<p>Како ће обавеза</p>	<p>Имплементација обавезе ће допринети да се реално сагледа стање на терену, поготову преко апликације за мобилни телефон која ће бити званично призната од стране надлежних институција. На тај начин ће се евидентирати свака пријава (са прецизним мерењем и локацијом са које долази) која ће бити похрањена у централној бази јединственог регистра емитера буке. Пријава би аутоматски била прослеђивана надлежним институцијама, које би на тај начин добиле значајну помоћ у свом раду и ефикасно спроводиле мере заштите (како превентивне, тако и репресивне) ради омогућавања грађанима/кама да несметано уживају своја основна људска права. База би имала зоне и у црвеној би се налазили</p>

**допринети
решавању
проблема?**

емитери са највећим бројем пријава, што би аутоматски представљао аларм да тај објекат спроведе адекватну акустичку заштиту објекта, односно (у случају пловног објекта) музичке садржаје не емитује након 22ч (односно 23ч викендом). Такође, планира се и иницирање субвенција за лимитере буке, како ни у једном делу дана грађани у црвеној зони не би трпели штетне последице.

Пооштравање казнене политике и стриктно спровођење законских решења за емитере буке имало би и превентивно дејство, јер би пре отпочињања рада предузели потребне мере заштите грађана од буке (акустичка изолација, лимитери, апсорбери буке – нпр. на вентилаторима у топланама, трговинским објектима и др.; ангажовање стручњака при изградњи пројеката саобраћајница – који шахт поклопце не би постављали на коловозу...).

Сама платформа би, поред система за генерисање и прослеђивање пријава, служила и као информативно-едукативни портал. Ово из разлога што грађани/ке често ТРПЕ ТЕРОР, јер ни не знају која су њихова права, одн. које су обавезе субјеката заштите од буке у животној средини.

Тиме би се подстакли да користе постојеће правне механизме за заштиту својих права, будући да изостанак интервенције надлежних органа, посебно адекватне државне заштите, доводи до стварања и одржавања колективне апатије дела угроженог становништва, које се не усуђује да потражи заштиту својих, Уставом Р. Србије, зајемчених људских права, с обзиром на то да „се боје одмазде од стране емитера буке, због сумњи у спрегу надлежних органа и емитера; имају претходна негативна искуства када је подршка надлежних институција изостала и слично (неки од коментара грађана/ки)“. Верујемо да би активно учешће државе, као поузданог партнера у борби против буке у животној средини, предствљало услов *conditio sine qua non* за враћање поверења грађана/ки у њу, као и подстицај да јавним заговарањем, у правцу решавања конкретне проблеме, и сами постану важан ослонац држави.

**Зашто је обавеза
релевантна у
односу на ПОУ
вредности?**

Предлог је релевантан у односу на све вредности ПОУ.

Јавност је активно укључена у процес доношења одлука.

Надлежно министарство (као и други актери) има обавезу обавештавања јавности те би њихово законско поступање представљало транспарентност органа јавне власти.

На пример, обавеза објављивања информација које надлежне институције поседују о загађењу животне средине буком (у контексту информација о емитерима буке, подацима о томе колико су пута били пријављени, колико пута кажњени, да ли су поштовали казне и забране рада...), има јасну релевантност и није ограничена на одређене податке. Такође, може укључивати објављивање информација у форми отворених података и системе који подупиру јавно објављивање података, те обезбеђивати отворен приступ информацијама итд.

Обавеза се односи на стварање нових правила, хармонизованих са стандардима Европске уније, и унапређење постојећих правила, прописа и механизма на основу којих се од владиних званичника захтева да буду одговорни за своје деловање. Такође, она укључује елемент „јавне одговорности“, као што је обелодањивање података о емитерима буке, са релевантним подацима о спроведеним мерењима буке, али и бројем евидентираних пријава грађана и јавну доступност података из тог регистра, чиме се омогућује грађанима/кама активна партиципација у погледу ревизије учинка власти, укључујући и могућност покретања жалбених поступака у случајевима утврђене злоупотребе или непоступања званичника или институција. Стога смо и предложили да уз ову обавезу буде иницирано и формирање стручног и независног тела за процену штетних ефеката буке на здравље људи и заштиту животне средине. Сама платформа и апликација представљају употребу иновација и технологија у служби претходних вредности.

ОБАВЕЗА 14. Каталог најчешћих имена и презима припадника националних мањина

Предлагач обавезе: Јелена Перковић, Центар за регионализам

Начин предлагања обавезе: писмени предлог

Надлежни орган(и): /

Назив обавезе: <i>Каталог најчешћих имена и презима припадника националних мањина</i>	
Проблем којим се обавеза бави	Уписивање личних имена и презимена припадника националних мањина на матерњем језику у лична докумената и на српском језику ћириличним писмом.
Предлог решења проблема (предлог обавезе)	Предлажемо да се направи каталог најчешћих имена и презима припадника националних мањина посебно оних чија је графологија значајно различита од српског језика (румунски, мађарски, словачки, бугарски, чешки, македонски, -наводим само оне мањинекоје имају према Закону то право) с посебном пажњом на граматичка правила код исписивања презимена жена (словачки, македонски, бугарски). Транскрибовати њихов превод на српски језик (као што су урађена за албанска имена и презимена). Очекујемо да ће то олакшати службама које издају документа тачан уписивање тих података у лична документа и неће бити евентуалних грешака које се мултипликују и тешко исправљају. Овакав приступ у односу на гарантована права националних мањина подиже демократски капацитет Србије а службама које то раде подиже професионални капацитет и одклања се опасност од погрешног уношења личних имена и презимена припадника националних мањина
Како ће обавеза	Овај се проблем може решити сарадњом надлежног министарства

<p>допринети решавању проблема?</p>	<p>са катедрама на којима се изучавају матерњи језици националних мањина са матичним службама и министарством за технолошке иновације формирањем платформе са каталогом најчешћих имена и презимена код националних мањина. Платформа би била доступна свим матичним службама на нивоу локалне самоуправе</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Оцените да ли је предлог релевантан у односу на једну (или више) вредности ПОУ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учешће јавности у доношењу одлука • Транспарентност органа јавне власти • Јавна одговорност • Употреба иновација и технологија у служби претходних вредности

ОБАВЕЗА 15. Јединствени интерактивни мрежни портал за извознике из РС на страну тржиште (за пољопривреду)

Предлагач обавезе: Кабинет министра без портфеља задуженог за координацију равномерног регионалног развоја

Начин предлагања обавезе: писмени предлог

Надлежни орган(и): Кабинет министра без портфеља задуженог за координацију равномерног регионалног развоја

<p>Назив обавезе: <i>Јединствени интерактивни мрежни портал за извознике из РС на страну тржиште (за пољопривреду)</i></p>	
<p>Проблем којим се обавеза бави</p>	<p>Информације релевантне за пословање пољопривредних извозника углавном су слабо доступне, нису груписане на једном месту и у надлежности су више институција. Постојећи портали који се баве извозом не посвећују довољно пажње произвођачима и извозницима пољопривредних производа, не покривају цео спектар информација које су им потребне за успешно пословање (релевантни подаци који се односе на административне процедуре, услове и могућности на страним тржиштима). Такође, извозници често не знају којој институцији треба да се обрате са питањима, захтевима за помоћ и сугестијама.</p> <p>У ери дигитализације и ИКТ-а недостатак интерактивног мрежног портала онемогућава пољопривредницима да дођу до важних информација везаних за побољшање свог пословања. Овде се, превасходно, мисли на едуковање извозника. На пример, о значају преласка на високотехнолошку пољопривредну производњу, која се заснива на напредним решењима (почев од производње семена и засада, минералних и микробиолошких ђубрива до производње мерне и контролне опреме – сензори, складишта података, информациони системи за прикупљање, обраду и менаџмент података...). Дигитална пољопривреда може омогућити произвођачима директно повезивање са тржиштем, а такође допринети смањивању трошкова трансакција. Такође, портал треба да садржи информације о испитивањима</p>

	<p>квалитета обрадивог земљишта, како би се они који тек почињу да се баве пољопривредном производњом циљано усмеравали ресурсе у оно што доноси сигурну зараду.</p> <p>Нашим пољопривредницима је потребна едукација у погледу нужности заштите биодиверзитета, сертификације традиционалних производа, испитивања наменских сорти и раса (укључујући и аутохтону), начина искоришћења и смањења отпада, иновативног коришћења усева итд.</p> <p>Произвођачи и извозници пољопривредних производа често нису довољно снажни да сами конкуришу на пројектима и учествују на тендерима за велике развојне пројекте, како у земљи тако и у иностранству, посебно оним који се финансирају из фондова Европске уније (ЕУ). Део решења лежи у њиховом умрежавању и заједничком наступу.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Успостављање Јединственог интерактивног портала за извознике из Републике Србије на страно тржиште (за пољопривреду) умногоме би побољшало положај извозника на страном тржишту. Портал би садржао актуелне информације о економским кретањима битним за извознике, променама регулативе из релевантне области како би се извозници „упозорили“ на евентуалне трговинске и друге препреке ка путу извоза пољопривредних производа на инострано тржиште, тест извозне припремљености и информације о програмима финансијске подршке извозу, могућностима умрежавања пољопривредника. Такође, био би конципиран и као едукативна платформа, јер да бисмо било шта извозили, прво требамо знати шта треба да производимо, одн. требамо извршити сегментацију тржишта. На пример, на иностраном тржишту постоји растућа тражња за органским производима, за функционалним производима (богатим влакнима, протеинима, минералима, лековитим биљем, пчелињим производима), производима добијеним од сировина посебних карактеристика заштићених ознакама географског порекла (месне прерађевине, производи од воћа и поврћа...), лиофилизовано воће и др. Све више се инсистира на томе да храна буде токсиколошки безбедна, да ланац производње (како биљних тако и животињских прехранбених производа) буде заснован на еколошки прихватљивим технологијама и процесима који позитивно утичу на здравствени статус. Ми требамо ићи у корак са светом, да бисмо успешно извозили наше пољопривредне производе како у земље региона, тако и на даља тржишта. Такође, потребно је успоставити сарадњу између научно-истраживачких институција и индустрије у области пољопривреде и прехранбене индустрије.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Креирање „Јединственог интерактивног портала за извознике (за пољопривреду) из Р. Србије на страно тржиште“ ће омогућити:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Обједињавање информација свих релевантних институција на једном месту са циљем пружања квалитетних, правовремених и тачних информација пољопривредним произвођачима и извозницима пољопривредних производа;

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Уговарање директних извозних послова од стране произвођача пољопривредних производа; 3. Обједињавање контакт података свих релевантних актера (произвођача, извозника, надлежних институција); 4. Сарадњу пољопривредних произвођача из различитих региона Р. Србије, што ће позитивно утицати на равномернији регионални развој; 5. Добијање информација о извозним приликама и могућностима преко мреже дипломатско-конзуларних представништава Р. Србије; 6. Информисање о догађајима повезаним са извозним могућностима за пласирање пољопривредних производа (информације о времену и местима одржавања сајмова, изложби, конгреса у иностранству); 7. Умрежавање пољопривредних произвођача и извозника у циљу заједничког наступа на пројектима и тендерима финансираним из средстава државе, других држава, а посебно из фондова ЕУ; 8. Обједињавање процеса едукације произвођача и извозника у циљу изградње знања и вештина потребних за организовање извозних активности и учешћа у процесима међународног пословања; 9. И друго.
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Формирање портала ће омогућити учешће заинтересоване јавности у доношењу одлука, што ће позитивно утицати на транспарентност органа јавне власти у области извоза пољопривредних производа, али и повећати одговорност заинтересоване јавности (пољопривредних произвођача и извозника). Овакав приступ доведиће до унапређење извоза у области пласирања пољопривредног асортимана, као и употребу иновација и технологија у служби промовисања дигитализације ове веома важне делатности за читаву привреду Р. Србије. ИКТ решења имају значајну улогу у трансформацији пољопривредне производње, што је нужно ради подизања конкурентности производа; повећавају транспарентност, ефикасност, безбедност и сарадњу; доприносе међусекторским иновацијама.</p>

ОБАВЕЗА 16. Механизам контроле ЈЛС у области социјалне заштите

Предлагач обавезе: Саша Ивановић, Друштво за помоћ МНРО општине Александровац

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

<p>Назив обавезе: <i>Механизам контроле ЈЛС у области социјалне заштите</i></p>	
<p>Проблем којим се обавеза бави</p>	<p>Третман-дискриминација лиценцираних пружалаца услуга социјалне заштите из невладиног сектора од стране локалних</p>

	<p>самоуправа као наручилаца услуге.</p> <p>Локалне самоуправе приликом планирања буџетских средстава за ове намене средства опредељују по сопственом нахођењу и износ не мења скоро целу деценију. Не жели у овај процес да укључи саме пружаоце услуга, па се јавне набавке спроводе у отвореном поступку по принципу „узми или остави“, односно ако хоћеш ради за те паре, ако нећеш не мораш, одмах ти шаљемо ревизију, односно одвијају се својеврсном злоупотребом службеног положаја трговином утицајем. Запослени код пружаоца услуга из цивилног сектора, односно организација социјалне заштите, према Закону о социјалној заштити, малим износом средстава се доводе у ситуацију да примају доста ниже зараде за исти посао у односу на запослене у установама којима је основач локална самоуправа и за које се средства обезбеђују директно у буџету према параметрима за социјалну заштиту. Такође, један од кључних проблема је и основни критеријум „Најнижа понуђена цена“ што у 99 % случајева искључује најквалитетнију услугу која би у већем проценту допринела напредовању корисника саме услуге.</p>
<p>Предлог решења проблема (предлог обавезе)</p>	<p>Неопходно је успоставити механизме контроле за спречавање трговине утицајем, који би омогућили да се сви закони равноправно спроводе на територији целе Србије, у свакој локалној самоуправи по јединственим процедурама.</p>
<p>Како ће обавеза допринети решавању проблема?</p>	<p>Уз квалитетне механизме контроле између надлежних министарстава и локалних самоуправа биће мање могућности за произвољна тумачења законских одредби, правила и процедура што ће довести до значајног смањења могућности за бахато, самовољно понашање локалних власти који се тренутно понашају као да су уз власт освојили и животе и будућност грађана. А посебно грађана са интелектуалним тешкоћама.</p>
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<p>Оцените да ли је предлог релевантан у односу на једну (или више) вредности ПОУ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учешће јавности у доношењу одлука • Транспарентност органа јавне власти • Транспарентност органа јавне власти • Употреба иновација и технологија у служби претходних вредности

ОБАВЕЗА 17. Увођење обавезе јавним бележницима да кроз употребу иновација и технологија изврше проверу података о физичким лицима акционарима у привредним друштима чиме би се обезбедила правна сигурност

Предлагач обавезе: Срђан Дробњаковић, Унија послодавца Србије

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): /

Назив обавезе: <i>Увођење обавезе јавним бележницима да кроз употребу иновација и технологија изврше проверу података о физичким лицима акционарима у привредним друштвима чиме би се обезбедила правна сигурност</i>	
Проблем којим се обавеза бави	<p>У законодавству Републике Србије не постоји обавеза да јавни бележници, приликом предузимања правног посла који представља основ за стицање удела, односно акција у привредном друштву од стране физичког лица, изврше проверу да ли се то лице налази у браку, што доводи до сукоба прописа породичноправног законодавства (сходно коме је све што је стечено током трајања заједнице живота у браку предмет заједничке имовине супружника) и компанијскоправног законодавства (сходно коме се чланом привредног друштва сматра искључиво оно лице које је као такво евидентирано у регистру привредних субјеката).</p> <p>Описани сукоб долази до изражаја у поступцима деобе заједничке имовине супружника, најчешће у вези са разводом брака, када поступајући суд у сваком поједином случају предност мора дати одредбама једног или другог прописа, што доводи до неуједначености судске праксе и непостојања правне сигурности у овој области, а што може бити превазиђено уколико би јавни бележници, као носиоци јавних овлашћења, описану чињеницу утврђивали и евидентирали.</p>
Предлог решења проблема (предлог обавезе)	<p>Увођење обавезе да се, када је оснивач привредног друштва физичко лице, односно када удео у привредном друштву или акције нејавног акционарског друштва стиче физичко лице*, од стране јавног бележника утврди да ли је то лице у браку, употребом (већ успостављеног) система Сервисне магистрале органа, те (по узору на прописе којима се уређује упис права својине на непокретности), приликом регистрације члана друштва пред Агенцијом за привредне регистре, односно Централним регистром, депоом и клирингом хартија од вредности, аутоматски, електронски и централизовано размени утврђени податак између свих побројаних, укључених носилаца јавних овлашћења и евидентира чињеница да ли су удео, односно акције предмет заједничке имовине супружника.</p> <p>*Напомена: предлог се не односи на јавна акционарска друштва имајући у виду да јавни бележник није укључен у трговину акцијама јавних акционарских друштава, али без обзира на наведено сматрамо да је увођење ове обавезе целисходно, имајући у виду да укупан број привредних друштава у Републици Србији износи 135.000, док је јавних акционарских друштава мање од 250.</p>
Како ће обавеза допринети решавању проблема?	<p>Увођењем описане обавезе, превазишла би се приказана несагласност одредаба породичног и компанијског права. На такав начин, чињеница која је од значаја за супружнике, привредно друштво, његове чланове и трећа лица, била би јавно доступна, заједно са осталим битним подацима и документима о привредним</p>

	друштвима, који се јавно евидентирају према одредбама Закона о привредним друштвима Републике Србије.
<p>Зашто је обавеза релевантна у односу на ПОУ вредности?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Транспарентност битних чињеница које се односе на привредна друштва, која би посредно допринела транспарентности привреде у целини, утврђена од стране носилаца јавне власти; • Правна сигурност, како у судским поступцима, тако и у свакодневном предузимању правних послова са привредним друштвима; • Употреба иновација и технологија у служби претходних вредности.

ОБАВЕЗА 18. Унапређење транспарентности рада, ефикасности и одговорности Републичког геодетског завода и служби Катастра непокретности коришћењем савремених информационих технологија и решења

Предлагач обавезе: Срђан Дробњаковић, Унија послодавца Србије

Начин предлагања обавезе: консултативни састанак + писмени предлог

Надлежни орган(и): Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Републички геодетски завод

<p align="center">Назив обавезе: <i>Унапређење транспарентности рада, ефикасности и одговорности Републичког геодетског завода и служби Катастра непокретности коришћењем савремених информационих технологија и решења</i></p>	
	<p>Један од примарних и горућих проблема са којим се како привредни субјекти тако и физичка лица свакодневно сусрећу у вршењу својих права и обављању делатности јесте проблем у остваривању својих права пред Републичким геодетским заводом и службама Катастра непокретности.</p> <p>Проблем је вишеструк. Нови власници на непокретностима која је била предмет продаје у стечајном поступку чекају дуги низ година да се укњиже као власници у Катастру непокретности. На основу Одлука суда којима се налаже брисање терета на непокретности која је била предмет продаје (у стечајном поступку), а коју је купио нови власник, Служба Катастра непокретности – унутрашња јединица Завода образована за територију општине, града, односно градске општине, по службеној дужности покреће поступак уписа. Уколико првостепено решење Службе, буде побијано из различитих разлога у другостепеном поступку решава Републички геодетски завод. Ти поступци често трају више година (чак и и преко 5 година), чиме се отежава правни промет, доводи у питање и правна сигурност и може да буде сметња и конкурентности домаће привреде.</p> <p>Такође, и други (већ укњижени) носиоци права својине, често буду онемогућени и ограничени у вршењу својих имовинских права која се тичу права својине на непокретностима и других права која произилазе из својине.</p>

**Проблем којим
се обавеза бави**

Уписани носилац права својине на непокретностима (земљишту, становима, породичним кућама) често може бити онемогућен да врши своја апсолутна права која има као власник непокретности, услед административних, процедуралних и пре свега непрактичних решења катастра непокретности.

Наиме, свако треће лице које није власник непокретности и које нема никакав правни основ ни интерес по питању предметне непокретности, може предати било коју врсту захтева: захтев за упис права својине, захтев за упис забележбе спора, захтев за исправку грешке, захтев за упис забележбе доживотног издржавања и друге захтеве, иако нема правни основ за исти, којом приликом је надлежна служба катастра дужна да такав захтев прими. Тиме се ставља такозвана „пломба“ на непокретности, односно захтев који блокира сваки вид располагања непокретношћу, докле год предметни орган управе, не донесе одлуку по поднетом захтеву. Доношење Решења по поднетом захтеву најчешће траје јако дуго, те су привредна друштва онемогућена да користе права која имају.

Када надлежна служба катастра поступи по захтеву те донесе одлуку - Решење којим се одбија или одбацује захтев трећег лица, исто лице има право жалбе на такво Решење катастра. Након изјављивања жалбе, првостепени орган шаље жалбу на други степен - Републички геодетски завод, где настаје највећи проблем. Предмети по жалби на другом степену стоје и по 5 година, пре него што се реше, те су носиоци права својине онемогућени да користе права која им закон гарантује као власницима: непокретност не може да се прода, не може да се упише хипотека, не може да се ради размена непокретности, дакле, ниједно друго коришћење и располагање.

Проблем је вишеструк, а ради се о услугама, које су битне како за грађане, тако и за све привредне субјекте Републике Србије, с обзиром да се дуготрајним поступцима пред Службама катастра непокретности и Републичким геодетским заводом, као другостепеним органом, знатно отежава и успорава правни промет, доводи у питање правна сигурност, што је у крајњој линији сметња конкурентности домаће привреде и привлачењу нових инвестиција.

**Предлог
решења
проблема
(предлог
обавезе)**

Решење проблема видимо у ефикасности и побољшању квалитета услуга које треба да пруже Службе катастра непокретности и Републички геодетски завод и скраћивању дуготрајности поступака што ће довести до извесности правног промета и поуздања у рад органа управе од стране физичких лица и привредних субјеката и сматрамо да то може да постигне кроз два истовремена процеса:

1. **Креирање система за праћење нерешених предмета и дужине њиховог решавања без откривања сензитивних података који би требало да буду доступни јавности и који подразумева вођење релевантних статистика од стране Републичког геодетског завода о фазама решавања предмета и стављања на**

увид јавности. На тај начин и грађани и привреда имали би јасан увид у поступање органа од чијег ефикасног и одговорног рада зависи и могућност и ефикасност остваривања њихових права. То видимо као један од корака који би водио унапређењу рада овог органа државне управе и допринео његовој транспарентности и одговорности коришћењем система савремених технологија.

2. Такође као једно од могућих решења предлажемо и измене и допуне Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова ("Сл. гласник РС", бр. 41/2018, 95/2018, 31/2019 и 15/2020) у коме би се поред постојећих начела увела и начела ефикасности и одлучивања у разумном року. Увођењем правила кроз сам Закон која треба да омогуће брже, ефикасније и одговорније поступање свих оних који решавају у предметима пред службама Катастра и Републичким геодетским заводом и одређивањем временских оквира за такво поступање у великој мери би поспешило би одговорност овог органа према грађанима и привреди и допринело поуздању свих у правну сигурност, одразило се на олакшање правног промета и у крајњој линији утицало на подизање конкурентности Републике Србије.

Доношењем Закона о парничном поступку (и изменама процесних закона из) 2011. у поступке пред судовима уведена су начела која су у значајном мери утицала на скраћивање дуготрајности поступка. Истим је предвиђено да странка има право да суд одлучи о њеним захтевима и предлозима у разумном року, а да је суд дужан да поступак спроведе без одуговлачења у складу са претходно одређеним временским оквиром за предузимање парничних радњи и са што мање трошкова, као и да непоступање судије у временском оквиру је основ за покретање дисциплинског поступка у складу са одредбама Закона о судијама.

Сматрамо да би сличне одредбе требале да се нађу и у Закону о поступку уписа у катастар непокретности и водова у самим начелима, као и да добију своју разраду кроз закон, те да би оне имале сличан домашај и када су у питању поступци пред овим органом.

Како ће обавеза допринети решавању проблема?

Креирање система за праћење нерешених предмета и дужине њиховог решавања и увођењем посебног регистра који би био доступан на порталу Републичког геодетског завода и пратио ток поступка и дужину нерешених предмета, видимо као **решење које би прецизно детектовало застоје у поступцима, учинило их видљивим и транспарентним, утицало на поступање и ефикасност државних службеника који решавају у спорним предметима и знатно убрзало и скратило процедуре одлучивања, што ће у свом крајњем исходу допринети ефикасности рада управе са једне стране и сигурности правног поретка и поуздања грађана у правну сигурност.**

Тој сврси треба да доринесу и измене и допуне Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова увођењем начела ефикасности и решавања предмета у разумном року и њихово даље прецизирање кроз сам закон.

**Зашто је обавеза
релевантна у
односу на ПОУ
вредности?**

Предлог је релевантан у односу на више вредности ПОУ јер би се њиме употребом иновација и технологије, подаци које поседује релевантни орган јавне управе, систематизовали и учинили доступним и видљивим грађанима и привреди, евидентирали и маркирали застоји у поступцима, што је полазна основа да се унапреди ефикасност рада служби и државних органа које поступају по захтевима у првом и другом степену и повећа ниво њихове одговорности према грађанима и привредним субјектима, чија права директно зависе од поступања овог органа. Изменама и допунама Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова, могло би се у значајном мери утицати на ефикасност поступања свих служби и повећање одговорности рада овог органа, а самим тим и лакше и брже остварење права свих грађана.

ЗАКЉУЧЦИ

- По прикупљању свих предлога, Министарство државне управе и локалне самоуправе сазваће састанак Посебне радне групе на којој ће се разматрати и дискутовати о предложеним обавезама и њиховом укључивању у нови Акциони план;
- Образложени одговор на све изнете предлоге, као и даљи рад на дефинисању обавеза, биће саставни део записника са састанака Посебне радне групе, који се након усвајања објављују на Порталу еКонсултације - ПОУ секција <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1>.
- Извештај ће бити достављен члановима/заменицима чланова Посебне радне групе, предлагачима обавеза и надлежним органима и бити објављен на Порталу еКонсултације - ПОУ секција <https://ekonsultacije.gov.rs/ogpPage/1>.

Министарство државне управе
и локалне самоуправе

